

NAJAKTUELNIJE OTVORENE TEME
POSLOVNOG BANKARSTVA
U BOSNI I HERCEGOVINI

BIJELA KNJIGA

NAJAKTUELNIJE OTVORENE TEME POSLOVNOG
BANKARSTVA U BOSNI I HERCEGOVINI

BIJELA KNJIGA

Adresa:
Fra Andela Zvizdovića 1/10
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Telefon: + 387 33 29 65 01
Fax: + 387 33 29 65 09
e-pošta: info@ubbih.ba
web: www.ubbih.ba

Izdavač:
Perfecta, Sarajevo

Za izdavača:
Adis Duhović, prof.

Glavni i odgovorni urednik i Redakcija:
Dr. sc. Željko Šain

Uredništvo:
Berislav Kutle, direktor Udruženja banaka BiH
Velida Krvavac, Udruženje banaka BiH
Komisija za pravnu regulativu Udruženja banaka BiH
Ostale stručne Komisije Udruženja banaka BiH

Dizajn, priprema i tisk:
Agencija Perfecta, Branilaca Šipa 33, 71000 Sarajevo, BiH

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

336.71(497.6)

BIJELA knjiga : najaktuelnije otvorene teme poslovnog bankarstva u Bosni i Hercegovini. - Sarajevo : Perfecta, 2019. - 140, 148 str. : ilustr., graf. prikazi ; 24 cm

Nasl. str. prištampanog prijevoda: White book. - Tekst na bos. i engl. jeziku štampan u međusobno obrnutim smjerovima

ISBN 978-9926-403-27-0

COBISS.BH-ID 28361990

UBBiH

UDRUŽENJE BANAKA BOSNE I HERCEGOVINE
UDRUGA BANAKA BOSNE I HERCEGOVINE
УДРУЖЕЊЕ БАНАКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
BANKS ASSOCIATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

**NAJAKTUELNIJE OTVORENE TEME POSLOVNOG
BANKARSTVA U BOSNI I HERCEGOVINI**

BIJELA KNJIGA

Sarajevo, novembar 2019.

SADRŽAJ

PREDGOVOR	7
INFOGRAFIKA	14
UVOD	19
1. DIGITALIZACIJA	21
2. NAPLATA POTRAŽIVANJA	27
3. DEVIZNO POSLOVANJE	73
4. PORESKA TEMATIKA	83
5. OBAVEZNE REZERVE	89
6. PRISTUP IDDEEA	93
7. USKLAĐIVANJE PROPISA UNUTARNJEG PLATNOG PROMETA	99
8. USPOSTAVA REGISTRA STVARNIH VLASNIKA	107
9. PRILOZI Popis svih banaka i UBBiH sa osnovnim karakteristikama	113

LISTA SKRAĆENICA

a.d. – akcionarsko društvo

ABRS – Agencija za bankarstvo Republike Srpske

ADVANCED ES U/K – napredni elektronski potpis

APIF - Agencija za posredničke, informatičke i finansijske usluge.

BD – Brčko Distrikt

BDP – bruto društveni proizvod

BiH – Bosna i Hercegovina

CBBiH – Centralna banka Bosne i Hercegovine

d.d. – dioničarsko društvo

d.o.o. – društvo sa ograničenom odgovornošću

DKP – diplomatsko konzularno predstavništvo

eIDAS - electronic Identification, authentication and trust services

ES – elektronski potpis (electronic signature)

ESZLJP - Evropski sud za ljudska prava

EU – Evropska Unija

EZ – Evropska zajednica

FBiH – Federacija Bosne i Hercegovine

FIA - Finansijsko-informatička agencija

FINA – Finansijska agencija

FMF – Federalno Ministarstvo financija

GDPR – General Data Protection Regulation

HNB – Hrvatska narodna banka

ID&V – Identification and Verification

IDDEEA - Agency for identification documents, registers and data exchange.

JRR - Jedinstveni registar računa

MRS – međunarodni računovodstveni standardi

MSFI - Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja

NPL – Non performing loans (nekvalitetni krediti)

PDV – porez na dodanu vrijednost

QUALIFIED ES – kvalificirani elektronski potpis

ROA - povrat na aktivu

ROE - povrat na kapital

RS – Republika Srpska

SIMPLE ES – pojednostavljeni elektronski potpis

UBBiH – Udruženje banaka Bosne i Hercegovine

UIO – Uprava za indirektno oporezivanje

UO – Upravni odbor

UPP – unutrašnji platni promet

VSTV – Visoko sudsko tužilačko vijeće

ZIP – Zakon o izvršnom postupku

ZOD – Zakon o osiguranju depozita

ZOP – Zakon o ovršnom postupku

ZOUAPP – Zakon o unutarnjem platnom prometu

PREDGOVOR

Udruženje banaka Bosne i Hercegovine obuhvata sve banke koje posluju u BiH. Putem svojih radnih tijela, prvenstveno Upravnog odbora, ocijenilo je svojom obvezom, pravima i odgovornosti da javnosti publicira svoju prvu Bijelu knjigu.

Cjelokupne aktivnosti, od ideje do realizacije, rađene su pod pokroviteljstvom Upravnog odbora Udruženja banaka, uz aktivno učešće svih predstavnika banaka, kao i maksimalno uvažavanje klijenata i cjelokupne društvene zajednice Bosne i Hercegovine, zbog kojih se sve ovo i radi.

Suvremeni razvoj bankarstva u BiH počeo je u isto vrijeme sa stvaranjem Bosne i Hercegovine kao samostalne i međunarodno priznate države. Nakon rata (1992. – 1995.) počela je obnova i izgradnja svih sastavnica države, pa tako i finansijskih institucija, poglavito u sferi bankarstva: Centralne banke BiH, entitetskih agencija za bankarstvo, brojnih poslovnih banaka, Agencije za osiguranje depozita, kao i drugih finansijskih institucija.

U prvim poslijeratnim godinama, osim želje, volje i dijela vizije, nismo imali ništa posebno za razvoj bankarstva. Nedostajalo je suvremeno znanje, kvalitetan kadar, novac, organizacijsko – materijalna infrastruktura, esencijalno bitni kredibilni klijenti, adekvatna pravna regulativa itd. Pomoć međunarodnih institucija bila je od vitalnog značaja i stvarni katalizator u izgradnji sadašnjeg bankarskog sustava u Bosni i Hercegovini. Bankarstvo je prošlo mukotrpan, naporan, ali nadasve uspješan put. Danas je ono naјsvremeniji dio bosanskohercegovačkog gospodarstva i društva. Imamo suvremenu europsku i svjetsku regulativu bitno harmoniziranu sa Europskom unijom. Banke su kvalitetom svog rada, poslovanja i proizvodima sposobne pružati vrhunske usluge svojim klijentima.

Svjesni toga i činjenice kako se svijet i razina, vrsta potreba sve brže mijenja, moramo dalje težiti kontinuiranim, svršishodnim, pravovremenim promjenama; promjenama u kojima smo mi (bankari i bankarstvo) subjekt, a ne objekt, koji aktivno i pravovremeno ravnopravno participira sa drugim subjektima gospodarstva i društva u suvremenim trendovima razvoja. Neminovno je i redefiniranje filozofije bankarstva, kao i njene operacionalizacije. Činjenica je da se nijedna promjena u svijetu naglo i bez osnova ne događa. Znanstvena je istina da sve promjene imaju svoje zakonitosti koje treba samo na vrijeme spoznati i njima aktivno upravljati. Suvremeni svjetski trendovi, utemeljeni na neoliberalnom kapitalizmu i liberalnoj demokraciji, izravno utječu i na bankarsku industriju. Zato treba što objektivnije tumačiti međunarodne odnose u kategorijama poput „smart power“ (pametna sila) i „soft power“ (mekana sila) (Prof. dr. sc. Ivo Banac). „Moć je sposobnost da se utječe na druge kako bi se dobilo ono što se traži. Tri su načina na koja se to može učiniti: prisilom (batinom), kupnjom (mrkvom) i privlačenjem ili uvjeravanjem. Batina i mrkva oblici su tvrde moći, dok su privlačenje i uvjeravanje oblici mekane moći (Joseph S. Nye Jr.). Bankarstvo mora biti utemeljeno na privlačenju i uvjeravanju svih interesnih skupina i relevantnih pojedinaca.

Iz prošlosti izvlačimo samo pozitivne adrenalinske naboje kako bi što kvalitetnije mogli projicirati budućnost, živeći u sadašnjosti. Moramo biti svjesni da budućnost najvećim dijelom ovisi o onome što danas – sada činimo kako bi je ostvarili. Bez sadašnjeg napora, kontinuirane racionalne aktivnosti, budućnost može ostati samo nedosanjani san.

Jedan od najstarijih savjeta na svijetu glasi: Upoznaj sebe! U tom cilju, dijelom služi i sadržaj ove Bijele knjige. Moramo još jednom, kritički i samokritično, ne emotivno, već maksimalno objektivno i racionalno, izbjegavajući doktrinu šoka sadašnjosti i budućnosti, eliminirajući marketing straha, valorizirati svoje postojeće i moguće buduće bankarske kapacitete, ocijeniti našu spremnost za sadašnje i nadolazeće ambijente života i rada: u kompleksnosti dijalektike rizika, sa vještačkom inteligencijom, intelligentnom automatizacijom poslovnih procesa primjenom robotike, mašinskim učenjem i sl., ali i sa trendom sve većeg socijalnog raslojavanja, transformacijom eksplotatirane radničke klase u klasu beskorisnih ljudi na planeti zemlji; sukobom globalizma i antiglobalizma.

PREDGOVOR

Sve nam ovo nalaže kontinuirano unapređenje sustava ranog upozoravanja i adekvatne upotrebljive preventivne mjere u bankarskoj industriji.

A, kako je pozicionirana država Bosna i Hercegovina mjerena kriterijima međunarodnih institucija? Svjetski ekonomski forum iz Davosa, u svom Izvještaju o globalnoj konkurentnosti za 2018. godinu, Bosnu i Hercegovinu svrstava na 91. mjesto od 140 rangiranih zemalja svijeta.

Kreditni rejting BiH, sredinom 2019. godine, prema Standard & Poors je bio B sa pozitivnim izgledima, a Moody's B3 sa stabilnim izgledima. Ukoliko se politička situacija u BiH značajno ne popravi, postojat će realne osnove za snižavanje navedenog kreditnog rejtinga što će imati reperkusije i na bankarski sektor.

Svi makroekonomski parametri u BiH su na apsolutno niskoj razini: nominalni GDP, izvoz, uvoz, stopa pokrivenosti uvoza izvozom, vanjski i unutarnji dug, stopa nezaposlenosti, rast industrijske proizvodnje, monetarna politika utemeljena na valutnom odboru, kompleksnost fiskalnog sustava, obim direktnih stranih investicija itd.

Stanje i projekcije makroekonomskih pokazatelja u periodu 2017. – 2022. godina su:

Opis / godina	2017	2018	2019f	2020f	2021f	2022f
Nominalni BDP (milijarde KM)	31,3	31,8	33,6	36,5	38,6	40,9
Nominalni BDP (milijarde EUR)	16,0	16,3	17,2	18,6	19,7	20,9
BDP po stanovniku (EUR)	4.090	4.272	4.507	4.906	5.188	5.503
Realni BDP (god. rast %)	3,0	3,2	3,4	3,7	3,9	4,0
CPI (god., prosjek %)	1,4	1,5	2,1	1,7	1,8	2,0
Trgovinski bilans (% od BDP)	- 23,9	- 26,0	- 26,3	- 23,8	- 23,2	- 22,8
DSI (% od BDP)	2,0	2,4	2,5	2,5	2,7	2,9
Javni dug (% od BDP) procjena MMF	45,6	43,4	40,7	37,4	36,9	35,7
Ukupni krediti privatnog sektora (god. rast%)	7,3	6,3	6,8	7,0	7,8	7,9

Pokazatelji bankarskog sektora	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Zadnji dostupni podaci	2019 proc.
Ukupna aktiva (milijarde EUR)	11,8	12,3	12,8	13,3	14,4	15,8	15,9	16,6
Ukupna aktiva (% od BDP)	86,1	87,9	87,3	87,3	90,0	94,1	89,3	93,3
Ukupni krediti (milijarde EUR)	8,2	8,4	8,6	8,8	9,3	10,0	10,0	10,5
Ukupni depoziti (milijarde EUR)	7,3	7,9	8,5	9,1	10,1	11,1	11,2	12,0
Nenaplativi krediti (%) - NPL	15,1	14,2	13,7	11,8	10,0	9,4	n/a	9,1
Povrat na imovinu (%) - ROA	-0,1	0,8	0,3	1,1	1,5	1,5	n/a	1,5
Povrat na kapital (%) - ROE	-0,5	5,4	2,0	7,3	10,3	11,1	n/a	10,5

Bitno je naglasiti: svaki postotak rasta na nisku bazu ne donosi značajne pozitivne pomake. Za tako nešto mi bi trebali imati bar duple stope rasta od dosadašnjih. Nestabilna politička situacija u zemlji dodatno usporava mogućnosti rasta i promjena koje su preduvjet ozbiljnijih reformi.

Bankarski sektor Bosne i Hercegovine karakterizira jaka koncentracija gdje dominiraju četri banke / grupacije koje drže gotovo polovinu aktive bankarskog sektora (UniCredit Group, Raiffeisen Bank, Intesa Sanpaolo banka i NLB Group). Situacija u bankarskom sektoru svake je godine bolja i bolja. Samoodrživost, sigurnost, profitabilnost banaka je zadovoljavajuća. Na visinu NPL-a u BiH trebamo gledati dvojako. Kad ga upoređujemo sa ostalim zemljama u regiji, on je među najvećim. Ako ga sagledavamo sa realnošću BiH tržišta na kojem se odvijaju bankarski poslovi, on je mali i njegova je pokrivenost rezervacijama zadovoljavajuća. To znači da banke dobro upravljaju rizicima u konkretnim BiH uvjetima. Iako je sigurnost banaka na visokoj razini, ona je trajna najozbiljnija zadaća svih relevantnih organa. U svemu tome je regulacija i nadzor rada banaka od posebnog značaja. Pravna regulativa, usklađena sa suvremenim europskim normama, treba biti dodatni faktor sigurnosti, kvalitativnog i kvantitativnog jačanja bankarskog sustava. Prakse i principi bankarskog poslovanja iz Europske

PREDGOVOR

unije prisutni su i na BiH tržištu preko velikih bankarskih grupacija koje ovdje posluju i imaju dominantni tržišni udio.

Konkurenčija u bankarstvu BiH je izuzetno velika. Ponuda bankarskih proizvoda je znatno veća od potražnje, ne zato što je bankarski sektor veliki, nego je stupanj razvijenosti BiH takav da joj je velika i ovako mala aktiva. U narednom je periodu očekivati manji broj banaka sa puno bržom mogućnošću prilagodbe novim tržišnim uvjetima. Digitalizacija, ulazak novih velikih igrača na tržište, smanjenje marže na kredite, povećanje pasivne kamatne stope i mnogo drugih do danas nepoznatih, ali izvjesnih, rizika je dio onoga što će banke u skoroj budućnosti morati imati u vidu. U globaliziranom okruženju, i bankarska se industrija Bosne i Hercegovine nalazi u svjetskom finansijskom vrtlogu.

Globalni bankarski sustav nije samo ekonomičniji, nego je i fleksibilniji nego ikada, u posljednjih deset godina. Ova činjenica ne bi trebalo da nas prevari tako da ostajemo sigurni u tzv. komfort zoni. Moramo na vrijeme izaći iz zone udobnosti, prelazeći granicu straha, kao najvećeg neprijatelja promjena. Prolazeći kroz ovu zonu neprekidno ulazimo u zonu učenja, gdje smo spremni za sve moguće promjene i kako se nositi s njima bez obzira da li su pozitivne ili negativne. Prolaskom kroz tu zonu ulazimo i ostvarujemo svoje ciljeve u zoni rasta. Naš cilj je da stalno budemo u procesu rasta u kojem ostvarujemo i postavljamo nove ciljeve, stvaramo nove ideje, rješavamo svakodnevne i strateške dileme.

Upravljanje promjenama znači imati kompletan okvir svih aktivnosti potrebnih za stvaranje pozitivnih promjena. To znači istovremeno upravljanje svakom pojedinačnom promjenom kao i uticaj međuzavisnosti svih promjena u cjelini.

Nije samo puka izreka da naš dugoročni rezultat zavisi od najslabije karike u lancu cijelih segmenata promjena. Kada to kažemo, razmišljamo o upravljanju „lancem“ naše misije na suvremenom tržištu, sa sljedećim „karikama“: vizija + strategija + sposobnost + poticaji + resursi + akcioni plan = pozitivna promjena.

Za svaki segment upravljanja promjenama tražimo kontinuirane odgovore na pitanja:

1. Da li je nova **vizija** dovoljna da inspirira akciju sadašnjih i novih partnera i zainteresiranih strana? Bez jasne vizije imat ćemo konfuziju!
2. Šta je **strategija**? Strateško pozicioniranje znači obavljanje aktivnosti drugačije od rivala koji obavljaju slične aktivnosti na različite (bolje) načine.
3. Koje **vještine** treba ojačati kod osoblja i uprave kako bi se ostvarile promjene? Bez potrebnih vještina imat ćemo nervozu.
4. Koji **poticaji** i mjerena moraju biti na snazi za postizanje svakog cilja? Nedostatak poticaja stvara otpor.
5. Koji **resursi** nedostaju i kako se mogu povećati dodatni resursi ili ostvariti održivost? Bez resursa imamo frustraciju.
6. Da li **akcioni plan** koji razvijamo daje jasnou mapu puta na narednih 3 – 5 - 10 godina?
7. Hoćemo li moći pratiti ovaj akcioni plan bez ometanja? Bez jasnog akcionog plana vjerojatno ćemo imati pogrešan početak.

Jasno je da odgovore na ova pitanja – načine upravljanja promjenama treba tražiti od svih onih koji su direktno ili indirektno uključeni u naše poslovanje. Nakon ovoga otvaraju se i sljedeća pitanja koja traže jasne odgovore:

- Koje potrebe danas rješavamo za naše klijente? Da li su iste još uvijek vrijedne rješavanja?
- Koji su naši najveći strahovi u vezi budućnosti?
- Koji su trendovi za koje vjerujemo da će utjecati na naše poslovanje?
- Kakav je naš prioritet tih trendova?
- Koje su mogućnosti koje svaki trend predstavlja?
- Koje su prijetnje povezane sa svakim trendom?

PREDGOVOR

- Kako izgleda naš posao za 3 -5 godina, da li u potpunosti koristi prednosti ovog trenda?
- Koje korake moramo poduzeti da bismo danas krenuli u pravom pravcu i željenom smjeru?

Ne bi smjeli izgubiti iz vida našu temeljnju misiju vodeći se željom za što većim rastom i profitom. Najveći neprijatelj strategijskom razvoju - ostvarenju vizije je pretjerana želja za brzim kratkoročnim rastom. Sve promjene koje želimo ostvariti trebaju biti evolucijske, a nikako revolucijske. Nijedna revolucija, na dugi rok, do danas nije uspjela. Moramo biti svjesni važnosti sadašnjosti, ovog trenutka i vremena koji je pred nama, a ne žaliti sutra za propuštenim vremenom od jučer. Jasno je da je *historia est magistra vitae*, iz te škole prošlosti koristiti spoznaje za neminovnu budućnost. Poguban je način maštanja i sanjarenja budućnosti bez da je odmah, sada aktivno i smisleno ne gradimo i ostvarujemo. To je jedan od temeljnih razloga i za objavlјivanje ove Bijele knjige.

DIREKTOR
Udruženja banaka Bosne i Hercegovine
Berislav Kutle

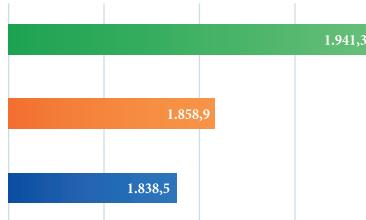

NAJAKTUELNIJE OTVORENE TEME POSLOVNOG BANKARSTVA U BOSNI I HERCEGOVINI
BIJELA KNJIGA

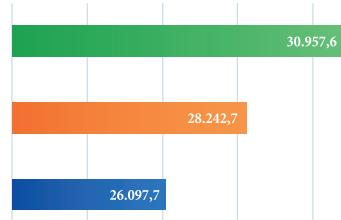
	2016.	2017.	2018.
Broj banaka	23	23	23
Ukupan kapital banaka*	1.838,5	1.858,9	1.941,3
Ukupna aktiva*	26.097,7	28.242,7	30.957,6
Ukupni depoziti*	17.752,1	19.669,1	21.749,8
Ukupni krediti*	17.201,1	18.422,5	19.485,8
Ukupna dobit*	221,3	334,3	337,9
Ukupan broj zaposlenih u bankarskom sektoru	9.589	9.572	9.704

*u milionima KM

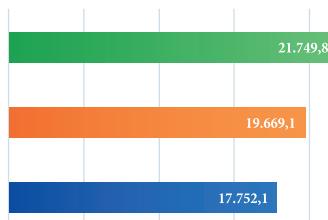
Ukupan kapital banaka (u milionima KM)

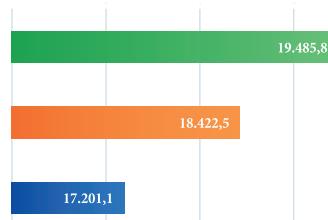
Ukupna aktiva (u milionima KM)

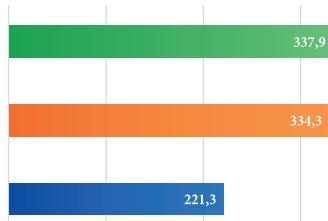
Ukupni depoziti (u milionima KM)

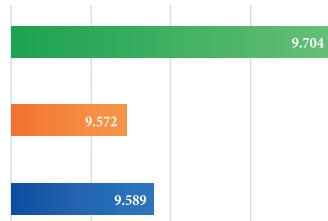
Ukupni krediti (u milionima KM)

Ukupna dobit (u milionima KM)

Ukupan broj zaposlenih u bankarskom sektoru

■ 2016. ■ 2017. ■ 2018.

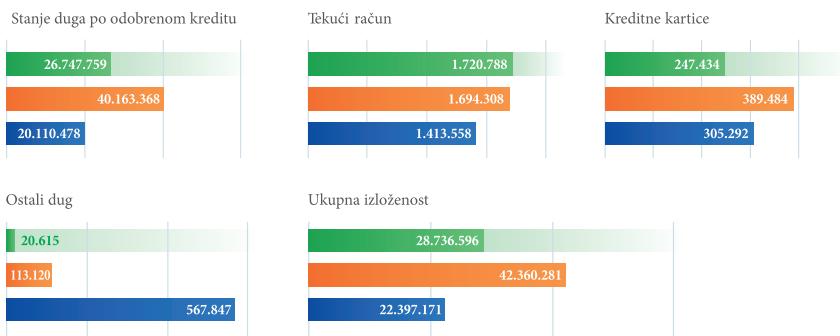
INFOGRAFIKA

UKUPNO BANKE*

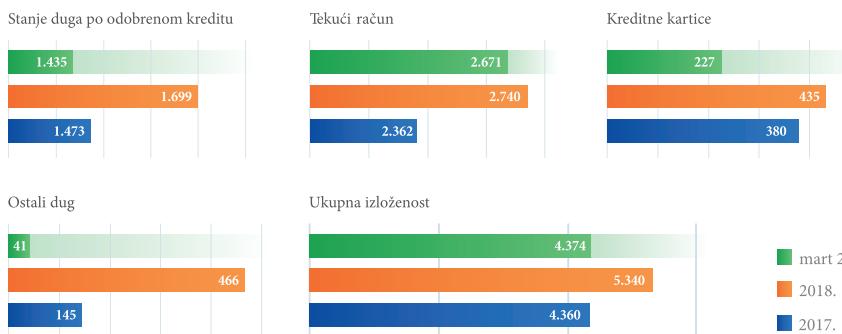
Opis	2017.		2018.		mart 2019.	
	Klijenti koji su napustili zemlju (iznos u KM)*	Ukupan broj klijenata	Klijenti koji su napustili zemlju (iznos u KM)*	Ukupan broj klijenata	Klijenti koji su napustili zemlju (iznos u KM)*	Ukupan broj klijenata
Stanje duga po odobrenom kreditu	20.110.474	1.473	40.163.368	1.699	26.747.759	1.435
Tekući račun	1.413.558	2.362	1.694.308	2.740	1.720.788	2.671
Kreditne kartice	305.292	380	389.484	435	247.434	227
Ostali dug	567.847	145	113.120	466	20.615	41
Ukupna izloženost	22.397.170	4.360	42.360.281	5.340	28.736.596	4.374

*prema podacima dostavljenim od dijela banaka (70% ukupnog broja banaka)

KLIJENTI KOJI SU NAPUSTILI ZEMLJU (iznos u KM)

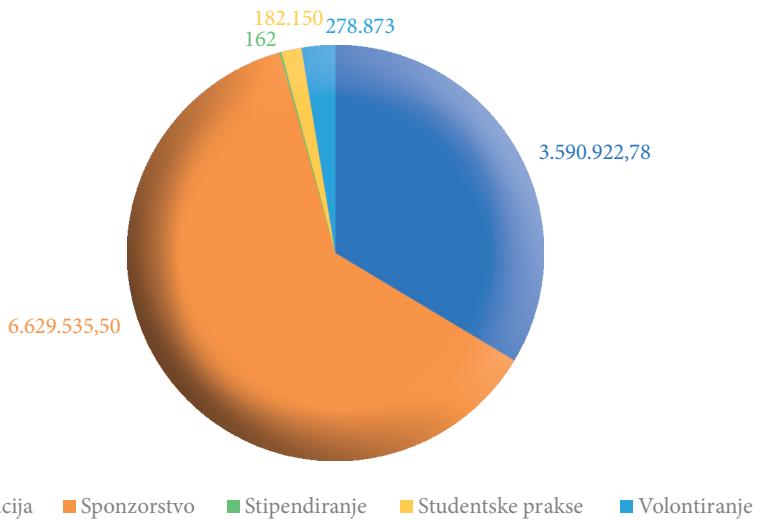
UKUPAN BROJ KLIJENATA

UKUPNO BANKE*

Donacija (period 2015.-2018.)	Sponzorstvo (period 2015.-2018.)	Stipendiranje (period 2015.-2018.)	Studentske prakse (period 2015.-2018.)	Volontiranje (period 2015.-2018.)
3.590.922,78	6.629.535,50	162	182.150	278.873

*prema podacima dostavljenim od dijela banaka (70% ukupnog broja banaka)

■ Donacija ■ Sponzorstvo ■ Stipendiranje ■ Studentske prakse ■ Volontiranje

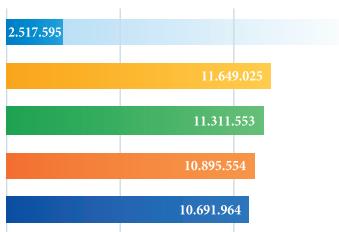
INFOGRAFIKA

UKUPNO BANKE*

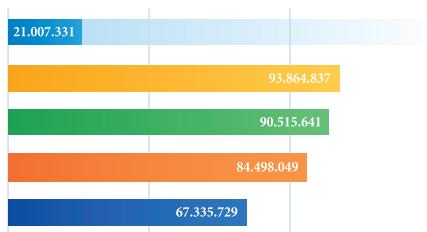
Opis	2015.	2016.	2017.	2018.	mart 2019.
	Iznos u KM	Iznos u KM	Iznos u KM	Iznos u KM	Iznos u KM
Vrsta poreza / doprinos					
Porez na plaću	10.691.964	10.895.554	11.311.553	11.649.025	2.517.595
Doprinosi na plaći i plaće	67.335.729	84.498.049	90.515.641	93.864.837	21.007.331
Porez na dobit	25.030.404	18.568.177	31.468.798	33.387.009	8.453.260
Komunalne takse	2.131.288	2.283.224	2.391.282	2.447.763	1.282.486
Ukupno	105.189.384	116.245.004	135.687.274	141.348.633	33.260.672

*prema podacima dostavljenim od dijela banaka (70% ukupnog broja banaka)

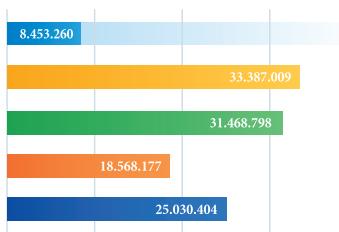
Porez na plaću (iznos u KM)

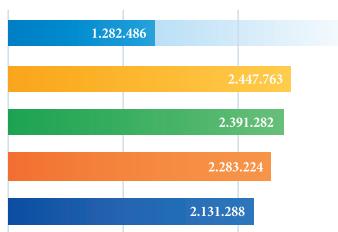
Doprinosi na plaći i plaće (iznos u KM)

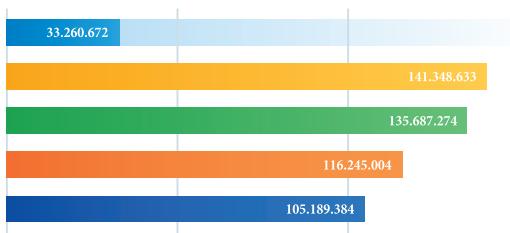
Porez na dobit (iznos u KM)

Komunalne takse (iznos u KM)

Ukupno (iznos u KM)

- mart 2019.
- 2018.
- 2017.
- 2016.
- 2015.

UVOD

Bijela knjiga Udruženja banaka Bosne i Hercegovine je zajednički rad predstavnika svih banaka u našoj zemlji. Radeći sukladno pozitivnim propisima, na dobrobit prvenstveno svojih klijenata, kao i izvršavajući svoju punu društvenu odgovornost, banke žele biti primjer tržišnih lidera koji su katalizator suvremenog gospodarskog i sveukupnog društvenog razvoja.

Bijela knjiga je nastala kroz suradnju sa klijentima i uposlenicima banaka, njihovim iskustvom, otvorenim pitanjima koja traže odgovore i željom da bankarski sektor bude uvijek sukladan trendovima razvoja. Ona je rezultat posebnog empirijskog istraživanja, putem svih banaka u Bosni i Hercegovini, i traganja za najčešćim i najvažnijim pitanjima vezanim za njihovo poslovanje. Ova istraživanja i traganja rezultirala su jasnom selekcijom šta obuhvatiti sadržajem ove prve Bijele knjige Udruženja banaka BiH. To su sljedeći segmenti poslovanja:

- Digitalizacija,
- Naplata potraživanja,
- Devizno poslovanje,
- Poreska tematika,
- Obavezne rezerve,
- Pristup podacima koje vodi Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka (IDDEEA),
- Usklađivanje propisa o unutrašnjem platnom prometu,
- Uspostava registra stvarnih vlasnika.

Svaki od navedenih segmenata poslovanja su, primjereno svom aktualnom karakteru, obrađeni kroz vizure: aktuelno pitanje, primjer iz prakse – stanje u Bosni i Hercegovini, iskustva iz okruženja, prijedlog mogućeg rješenja i korisnost za društvenu zajednicu. Obim sadržaja navedenih segmenata poslovanja banaka i analitičnost istraživanja nije unificirana. Zavisi od karaktera samog segmenta poslovanja i

njegove aktualne specifične težine. Ovo ne umanjuje značaj i kvalitet istraživanog segmenta. Pošto je Bijela knjiga stručni rad pragmatične naravi, nije se težilo književnoj čistoti nijednog zvaničnog službenog jezika u Bosni i Hercegovini. Korišten je „univerzalni lokalni“ jezik, razumljiv za svakog prosječnog stanovnika ove zemlje, poštujući i autorstvo u pisanju dijelova sadržaja Bijele knjige. Iz tog razloga nismo smatrali za potrebnim lektoriranje ove knjige. Zbog moguće razlike, po stručnom obrazovanju, čitalačke publike, na početku je dat pregled skraćenica koje se koriste u prezentiranom sadržaju.

Personalni i institucionalni autori tekstova, urednici i redaktori Bijele knjige, su svjesni različitog stupnja ostvarivosti predloženih mogućih rješenja, kao i odgovarajućih metodoloških manjkavosti. Međutim, bez obzira na navedeno, jedinstvena je ocjena tima koji je pripremao Bijelu knjigu da je njen prvenstveni zadatak dati relevantne informacije o bankarstvu u Bosni i Hercegovini i potaknuti pozitivna profesionalna razmišljanja o unapređenju bankarskog poslovanja u našoj zemlji. Cilj nije bio praviti znanstveno, niti akademsko djelo, već pragmatičnu knjigu za operativnu korisnost.

Ovo je prvo izdanje Bijele knjige Udruženja banaka Bosne i Hercegovine. Želja je da postane tradicionalno, periodično izdanje koje će poticati kreativna razmišljanja i pomoći praktičnim rješavanjima aktuelnih otvorenih pitanja poslovnog bankarstva u BiH. Aktuelne otvorene teme koje se odnose na izmjene i dopune podzakonskih akata entitetskih agencija za bankarstvo, Centralne banke BiH i Agencije za osiguranje depozita BiH, rješavat će se u bilateralnim odnosima sa navedenim institucijama.

Koristimo priliku da svima onima koji su, na bilo koji način, pomogli u stvaranju ove knjige izrazimo iskrenu i veliku zahvalnost. Posebna zahvalnost pripada autorima tekstova i aktivnim članovima komisija Udruženja banaka BiH, kao i aktualnom Upravnom odboru Udruženja banaka BiH, koji je inicirao i dao punu podršku pripremi i izradi ove knjige.

Svaka dobromanjerna sugestija, primjedba i kritika bit će sa zahvalnošću razmotrena i valorizirana.

Uredivački tim Bijele knjige

1

DIGITALIZACIJA

1

DIGITALIZACIJA

1.1. ELEKTRONSKI POTPIS

Aktuelno pitanje

Primjena Zakona o elektronskom potpisu osnovni je preduslov za digitalizaciju i implementaciju elektronskog načina poslovanja ne samo bankarskog sektora nego i društva u cijelosti. Na nivou Bosne i Hercegovine postoji niz otvorenih pitanja kada govorimo o zakonskom okviru, kao i samoj primjeni elektronskog potpisa koji je priželjkivan ne samo od finansijskog sektora nego i šire.

Primjer iz prakse – stanje u BiH

U Bosni i Hercegovini je upravo akreditovan ovjerilac (izdavatelj) kvalificiranih elektronskih potpisa, no i uz certifikaciono tijelo njegova primjena ima svoje izazove, kako zbog očigledne potrebe za podizanjem svijesti i sticanja povjerenja društva u sve prednosti koje elektronski potpis donosi u odnosu na vlastoručni, tako i zbog zakonskog okvira koji trenutno nije usklađen sa propisima Evropske unije.

Trenutno važeći Zakon o elektronskom potpisu Bosne i Hercegovine iz 2006. godine nije u skladu sa regulativom Evropske unije. Ministarstvo prometa i komunikacija BiH je sredinom 2018. godine uputilo inicijativu i prijedlog novog zakonskog rješenja koje bi uredilo navedenu oblast prema trenutno važećoj regulativi Evropske unije, a koji još uvijek nije usvojen.

Iako ne utiče direktno na implementaciju elektronskog potpisa u BiH jer zakonski okvir ipak postoji, izostanak odgovarajućeg rješenja dovodi ne samo bankarski sektor nego i cjelokupnu privredu i društvo u podređen položaj u smislu efikasnosti izvršavanja aktivnosti u odnosu na ostale zemlje u Evropi kao i u okruženju.

Iskustva iz okruženja

Pozitivne primjere za primjenu zakona o elektronskom potpisu prije svega nalazimo u zemljama okruženja, Hrvatskoj, Makedoniji, Srbiji. Iskustva ovih zemalja, a naročito Hrvatske koja je u implementaciji i širini primjene možda otišla i najdalje, pokazuju da je primjena elektronskog načina potpisivanja dokumenata u kontinuiranom porastu, a posebno u bankarskom sektoru gdje primjena Zakona ima svoje mjesto pri uspostavi poslovnih odnosa na daljinu, bez potrebe za posjetom poslovnice Banke.

Prijedlog mogućeg rješenja

Usvajanje predloženog Zakona o elektronskoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektronske transakcije, koji je usklađen sa regulativom EU, a kojim se osigurava:

- da je elektronski potpis jednakopravan svojeručnom potpisu, te da za primjenu istog ne treba posebno razmatranje, niti i izmjena pojedinih zakona i uredbi koje nalaže svojeručni potpis (bez obzira da li se radi u propisima donesenim na nivou države ili entiteta);
- primjenjivost u svakodnevnom poslovanju klijenata sa Bankom, ali i ostalim oblastima svakodnevnog života (ne ograničiti isključivo na javnu upravu); te
- njegovu primjenjivost na teritoriji cijele BiH i odnosima sa partnerima iz EU;

Rad na aktivnoj promociji prednosti ovog načina zaključenja poslovnih odnosa, kako sa bankarskim sektorom tako i sa drugim poslovnim partnerima, pa i javnom upravom, kao i međusobna saradnja svih nadležnih institucija koje će i svojim aktivnim pristupom ukazati povjerenje ovakovom modelu rada, bitan su preduslov kvalitetne i sveobuhvatne implementacije.

Korisnost za društvenu zajednicu

Unapređenje kvaliteta usluge i kreiranje novih usluga i procesa koje bi korisnicima usluga bankarskog sektora pojednostavile poslovanje sa

bankom s jedne strane, skratile vrijeme zbog dolaska u banku koje bi mogli iskoristiti da druge obaveze, dok bi, s druge strane, omogućilo i bankarskom sektoru dodatno unapređenje novih načina i efikasnosti poslovanja, te pružanje kvalitetnije usluge u skladu s očekivanjima tržišta u 21.vijeku.

1.2. ID&V (Identity and Verification) TEHNOLOGIJA

Aktuelno pitanje

U digitalnom svijetu u kojem trenutno živimo neposredni kontakt nije neophodan, kako bi se ostvarila odgovarajuća interakcija koja po kvalitetu ne zaostaje, u odnosu na neposredni kontakt. Video komunikacija, a samim tim i video identifikacija više ne spadaju u zadnji krik tehnologija. Tehnološka dostignuća koja trenutno postoje pružaju mogućnost da se sa većom preciznošću identifikuju fizička lica putem aplikativnih rješenja, u odnosu na neposredni kontakt, obzirom da su sistemi u mogućnosti da rade komparaciju biometrijskih karakteristika sa ličnih dokumenata sa biometrijskim karakteristikama sagovornika, te se naravno pohranjuju podaci i sama pozitivna identifikacija korisnika. Nažalost zakonska rješenja, više istih, insistiraju na neposrednom kontaktu sa klijentom kako bi se potvrdio identitet istog, te da je to jedini način identifikacije klijenta, što apsolutno nije u skladu sa progresom tehnologije i razvojem finansijskih usluga.

Primjer iz prakse – stanje u BiH

Da bi se zasnovao poslovni odnos potrebno je posjetiti poslovnicu Banke, odnosno ostvariti neposredni kontakt sa uposlenikom Banke kako bi isti identifikovao sagovornika tj. potvrdio identitet istog. Bez odgovarajućeg dokaza da je identifikacija bila uspješna uvažava se stav uposlenika banke koji je vršio identifikaciju sagovornika. Sa jedne strane to otvara prostor za potencijalnu manipulaciju i zloupotrebu obzirom da pretežno ne ostaje spašen trag ili dokaz o

uspješnoj identifikaciji, osim datog uposlenika banke. S druge strane, klijentima koji iz objektivnih razloga nemaju vremena, potrebu ili želju da posjete poslovnici banke kako bi ostvarili poslovni odnos navedeno trenutno nije moguće obzirom da se insistira na klijentovom dolasku u Banku.

Iskustva iz okruženja

Pozitivna iskustva imamo iz Srbije gdje je Narodna banka krajem 2018. i početkom 2019. godine inicirala izmjenu odgovarajućih zakonskih rješenja koji su tretirali navedenu oblast kako bi omogućila ugovaranje poslovnog odnosa, zaključenje poslovne saradnje i realizaciju proizvoda Banke bez potrebe za posjetom poslovnice, odnosno putem video identifikacije korisnika.

U martu 2019.godine, Narodna banka Srbije donijela je Odluku o uslovima i načinu utvrđivanja i provjere identiteta fizičkog lica korištenjem sredstava elektronske komunikacije.

Prijedlog mogućeg rješenja

Usvajanje zakonskog rješenja koje će omogućiti da se uz primjenu odgovarajućih aplikativnih rješenja vrši identifikacija klijenta uspostavljanjem video poziva elektronskim kanalima komuniciranja. Uzor u tom smislu svakako može biti rješenje iz susjedne Srbije.

Korisnost za društvenu zajednicu

Na navedeni način bi korisnici bankarskih usluga imali dodatnu uslugu na raspolaganju koja u srži ima za cilj unapređenje kvaliteta usluge i jednostavnosti poslovanja banaka sa svojim klijentima. Obzirom da bi navedena tehnologija pojednostavila promjenu poslovne banke, obzirom da nije potrebna posjeta poslovnici druge banke za uspostavljanje poslovnog odnosa, u koncu bi navedeno rezultirali povećanjem konkurentnosti na tržištu i kao krajnji efekat bi sigurno uzrokovalo povoljnije, ali i kvalitetnije usluge bankarskog sektora.

2 NAPLATA POTRAŽIVANJA

2

NAPLATA POTRAŽIVANJA

2.1. OGRANIČAVANJE PRODAJE POTRAŽIVANJA NA DRUGE BANKE ILI FINANSIJSKE INSTITUCIJE KOJE POSLUJU POD DOZVOLOM AGENCIJA

Aktuelno pitanje

Ograničenja i nemogućnost prodaje potraživanja od fizičkih lica.

Donošenjem novih Zakona o bankama (FBiH i RS) onemogućena je prodaja potraživanja banaka licima koja nemaju dozvolu Agencije za bankarstvo.

Obzirom da je dužnik / fizičko lice već dovoljno zaštićen važećim zakonima – Zakonom o obligacijama gdje se u članu 438. navodi da isti mora biti obaviješten o prodaji potraživanja i u članu 440. gdje se decidno navodi da zadržava isti položaj koji je imao u ranijoj obligaciji (ne mijenja se), smatramo da ograničenje u pogledu potencijalnih kupaca treba biti preispitano jer sa postojećim rješenjem došlo je do smanjenog izbora u pogledu kupca potraživanja. Dodatno, ograničava se banka da se nekvalitetne aktive rješava ekonomski prihvatljivom naplatom nakon iskazanih ispravki vrijednosti.

Primjer iz prakse – stanje u BiH

Zakonski propisi koji reguliraju ovu oblast: Zakon o bankama FBiH / RS, Zakon o zaštiti korisnika finansijskih usluga, Zakon o bankama FBiH/RS.

FBiH čl. 96. st 3. Banka plasmane po osnovu kredita i druge usluge odobrene korisniku finansijskih usluga može ustupiti isključivo drugim bankama ili finansijskim organizacijama koje imaju dozvolu Agencije.

RS čl. 116. st. 4 Banka plasmane po osnovu kredita i druge usluge odobrene korisniku bankarskih usluga može ustupiti isključivo drugim bankama ili finansijskim organizacijama koje imaju dozvolu Agencije.

U skladu sa Zakonom o zaštiti korisnika finanansijskih usluga ne može se vršiti prodaja potraživanja fizičkih lica, izuzetak su potraživanja nastala iz kredita u iznosu manjem od 400,00 KM ili iznosu većem od 150.000,00 KM.

Bankama u Federaciji su se obraćala specijalizirana društva za otkup potraživanja koja su imala namjeru otkupiti potraživanja fizičkih lica i u to u ne tako zanemarivom iznosu cijene prodaje, ali su zbog postojeće regulative banke bile prinuđene odbiti takve Kupce.

Iskustva iz okruženja

Zakon o kreditnim institucijama R. Hrvatske dozvoljava prodaju potraživanja uz prethodno obavještenje HNB-a i nakon ispunjavanja općih uslova iz Odluke o prodaji plasmana koji ne propisuju ko može/ ne može biti kupac.

Odluka između ostalog propisuje:

„Pri sklapanju ugovora o kupoprodaji plasmana koji se odnose na plasmane odobrene potrošačima, neovisno o iznosu plasmana, prodavatelj je dužan osigurati da ti potrošači ne dođu kod stjecatelja ili kod treće osobe na koju je stjecatelj prenio plasmane, odnosno rizike i koristi s osnove plasmana, u nepovoljniji položaj na osnovi zaštite potrošača u odnosu na položaj koji su kao dužnici imali

prema prodavatelju. Prodavatelj solidarno odgovara sa stjecateljem ili trećom osobom na koju su plasmani dalje preneseni za štetu nastalu potrošaču zbog toga što je potrošač došao pravno ili stvarno u nepovoljniji položaj u odnosu na položaj koji je kao dužnik imao prema prodavatelju.“

Kod kupoprodaje plasmana fizičkih lica nema ograničenja.

Prijedlog mogućeg rješenja

Izmijeniti odredbe zakona i dozvoliti da se prodaja potraživanja može vršiti nakon saglasnosti Agencije bez ograničenja da kupac može biti isključivo druga banka ili finansijska institucija pod nazdorom Agencije.

Ograničenja se mogu postaviti na način da Agencija može uskratiti saglasnost ukoliko procjeni da kupac može uticati na reputaciju banke, negativno uticati na zaštitu korisnika finansijskih usluga i sl.

Kod kupoprodaje plasmana fizičkih lica donijeti istu izmijenjenu regulativu koja bi se odnosila na kupoprodaju plasmana pravnih lica. Odnosno, da član 96. stav 3) Zakona o bankama FBIH i član 116. stav 4. Zakona o bankama RS glasi:

FBiH

„Banka plasmane po osnovu kredita i druge usluge odobrene Korisniku finansijskih usluga može ustupiti isključivo Društvima koja se bave kupoprodajom plasmana, uz prethodnu saglasnost Agencije za bankarstvo.

Agencija će propisati uslove koje moraju ispunjavati Društva koja se bave kupoprodajom plasmana.

Agencija neće uskratiti saglasnost ukoliko procjeni da kupoprodaja plasmana ne utiče negativno na zaštitu potrošača.“

RS

„Banka plasmane po osnovu kredita i druge usluge odobrene Korisniku bankarskih usluga može ustupiti isključivo Društvima koja se bave kupoprodajom plasmana, uz prethodnu saglasnost Agencije za bankarstvo.

Agencija će propisati uslove koje moraju ispunjavati Društva koja se bave kupoprodajom plasmana.

Agencija neće uskratiti saglasnost ukoliko procjeni da kupoprodaja plasmana ne utiče negativno na zaštitu potrošača.“

Također, ugovorom o kreditu definisati odredbu da su ugovorne strane saglasne da banka ima mogućnost prodaje potraživanja trećem licu ili eventualno u slučaju prodaje potraživanja, prethodno obavijestiti klijenta.

Korisnost za društvenu zajednicu

Izmjenom navedenih ograničenja, omogućilo bi se bankama da se rješavaju nekvalitetne aktive za koju su iskazali adekvatne ispravke vrijednosti smanje, odnosno prodaju po ekonomsko prihvatljivim uslovima pri čemu bi banke nakon ukinutog ograničenja imali veće tržište kupaca za pregovaranje i pribavljanje optimalnih i ekonomsko opravdanih ponuda.

Korisnost je višestruka: Širi se krug potencijalnih kupaca, smanjenje vođenja sudskih postupaka i „rasterećenje sudova“, češća mogućnost zaključenja svih vrsta nagodbi između klijenta i kupca potraživanja (jer je skraćena i ubrzana procedura odobravanja ovakvih vrsta rješenja sporova), povoljnija varijanta za klijenta jer u praksi kupac potraživanja često oslobađa dužnika zakonskih zateznih kamata, obezbjedenje likvidnosti banke i mogućnosti plasmana kreditnih sredstava u nove „zdrave“ projekte i investicije, smanjenje broja tzv. „otpisanih kredita“, povećanje broja kupaca potraživanja na tržištu, sa kojima bi banka poslovala u skladu sa predloženim izmjenama Zakona o bankama.

2.2. USKLAĐIVANJE ZAKONA O IZVRŠNOM POSTUPKU FBIH I RS, PRODAJA VANKNJIŽNIH NEKRETNINA

Aktuelno pitanje

Mogućnost pokretanja izvršnog postupka na nekretnine u vanknjižnom vlasništvu.

Izvršenje na nekretninama regulisano je odredbama glave X Zakona o izvršnom postupku Federacije BiH i Republike Srpske (U daljem tekstu: ZIP) – *Izvršenje radi naplate novčanog potraživanja - na nekretninama*, a provodi se sljedećim sredstvima (fazama, radnjama):

1. zabilježbom izvršenja u zemljišnu knjigu,
2. utvrđivanjem vrijednosti nepokretnosti,
3. prodajom nepokretnosti i
4. namirenjem tražioca izvršenja.

Ono što je značajno za bankarski sektor jeste pitanje – kako u praksi provesti izvršenje na nekretninama koje nisu upisane u zemljišnu knjigu odnosno, koje su u tzv. vanknjižnom vlasništvu izvršenika?

Usprkos činjenici da važeći zakoni o izvršnom postupku sadrže odredbe koje reguliraju provođenje izvršenja na nekretninama koje nisu upisane u zemljišnu knjigu u praksi se pojavljuju mnogobrojni problemi u samom postupku izvršenja koje nije moguće prevazići.

Primjer iz prakse – stanje u BiH

Zakonski propisi koji reguliraju ovu oblast: Zakon o izvršnom postupku i Zakon o stvarnim pravima.

U skladu sa članom 70, stav 1 Zakona o izvršnom postupku uz prijedlog za izvršenje na nepokretnosti, tražilac izvršenja dužan je podnijeti izvod iz zemljišne knjige kao dokaz o tome da je nepokretnost upisana

kao vlasništvo izvršenika, što predstavlja problem kod nekretnina, koje su u vanknjižnom vlasništvu, te banke u tim slučajevima nisu legitimisane za takvo postupanje.

Postupak izvršenja kada nekretnina nije upisana u zemljišnu knjigu provodi se na slijedeći način:

- a. Postupak izvršenja na nepokretnostima koje nisu upisane u zemljišne knjige provodi se prema odredbama glave X entitetskih zakona o izvršnom postupku.
- b. Kada tražilac izvršenja pokreće izvršenje na nekretnini izvršenika obavezan je uz prijedlog za izvršenje podnijeti dokaze da je izvršenik njen vlasnik ili će od suda zatražiti dostavu dokaza.
- c. Tražilac izvršenja dužan je označiti nepokretnost prema podacima iz katastra, a ako takvih podataka u katastru nema, dužan je naznačiti mjesto na kojem se nepokretnost nalazi, njezin naziv, granice i površinu.
- d. Nakon što je rješenje o izvršenju doneseno, postupak izvršenja na nepokretnostima, na području gdje zemljišne knjige nisu uspostavljene ili su uništene, odnosno nestale, nastavit će se nakon što se nepokretnost koja je predmet izvršenja upiše u zemljišne knjige u skladu sa glavom VIII Zakona o zemljišnim knjigama, ukoliko takav upis nije u suprotnosti sa zakonom.
- e. Tražilac izvršenja obavezan je zahtijevati upis u zemljišne knjige u roku od 15 dana od dana donošenja rješenja o izvršenju te o tome, u roku koji mu bude određen, izvijestiti izvršni sud. Ako tražilac izvršenja ne podnese zahtjev za upis u zemljišne knjige u predviđenom roku ili u datom mu roku o tome ne izvijesti izvršni sud, postupak izvršenja će se obustaviti.
- f. Ako bi upis u zemljišne knjige bio u suprotnosti sa zakonom sud će obaviti pljenidbeni popis nepokretnosti za koju je predloženo izvršenje i na ročište za pljenidbeni popis pozvati tražioca izvršenja, izvršenika i lica s čijim nepokretnostima graniči ta nepokretnost.
- g. Zapisnik o pljenidbenom popisu objavljuje se na sudskoj ploči.

h. O obavljenom pljenidbenom popisu sud će u "Službenim novinama Federacije BiH" i najmanje u dva dnevna lista koja se distribuiraju na teritoriji Federacije objaviti oglas u kojem će navesti sud koji objavljuje oglas, broj predmeta, ime i adrese stranaka, podatke o nepokretnosti na kojoj se izvršenje provodi, te obavijest o tome gdje je i kada održano ročište na kojemu je nepokretnost popisana i kad je zapisnik o pljenidbenom popisu istaknut na sudskoj ploči. Tim će oglasom sud pozvati sva zainteresirana lica da pisano ili usmeno obavijeste sud o razlozima zbog kojih se izvršenje ne može provesti na toj nepokretnosti.

Obzirom na činjenicu da u Bosni i Hercegovini postoji znatan broj nekretnina koje su u vanknjižnom vlasništvu, provođenje izvršenja na ovim nekretninama radi naplate potraživanja gotovo da je i nemoguće zbog poprilično nedefinisanog izvršnog postupka.

Ukoliko tražilac izvršenja kao predmet izvršenja odredi nekretninu koja je u vanknjižnom vlasništvu izvršenika, odnosno koja nije upisana u zemljišnu knjigu, već je upis izvršen samo u katastarskom operatu, sud će nakon donošenja rješenja o izvršenju nastaviti postupak izvršenja na području gdje zemljišne knjige nisu uspostavljene ili su uništene, odnosno nestale tek nakon što se nepokretnost koja je predmet izvršenja upiše u zemljišne knjige.

Za tražioca izvršenja problem nastaje kada se kao treća zainteresovana strana obrati zemljišnoknjižnom uredu sa zahtjevom za upis prava vlasništva u korist izvršenika na nekretninama koje su predmet izvršenje, prvenstveno iz razloga jer tražilac izvršenja ne posjeduje isprave niti je u mogućnosti da iste pribavi, a na osnovu kojih bi se mogao izvršiti upis u zemljišnu knjigu.

Druga mogućnost provođenja izvršenja na nekretninama koje nisu upisane u zemljišnu knjigu, a koju predviđa zakon o izvršnom postupku je mogućnost pljenidbenog popisa nekretnina za koje je predloženo izvršenje, ali tek u situaciji kad tražilac izvršenja dokaže da upis u zemljišnu knjigu nije izvršen jer bi bio u suprotnosti sa zakonom. U praksi je jako teško dokazati ovu činjenicu.

Iskustva iz okruženja

Članom 142. Zakona o izvršnom postupku Republike Srbije štiti se povjerilac na način:

Uz prijedlog za izvršenje na nepokretnosti potrebno je da povjerilac podnese izvod iz zemljišne knjige kao dokaz o tome da je nepokretnost upisana kao svojina dužnika, odnosno da dužnik ima pravo raspolaaganja na nepokretnosti u društvenoj svojini.

Ako je pravo na nepokretnosti iz stava 1 navedenog člana upisano u zemljišnoj knjizi na drugo lice, a ne na dužnika, povjerilac treba da podnese ispravu koja je podobna za upis dužnikovog prava.

U slučaju iz stava 2 navedenog člana, upis će izvršiti po službenoj dužnosti sud kome je podnesen prijedlog za izvršenje, odnosno po njegovom zahtjevu, sud kod koga se vodi zemljišna knjiga za tu nepokretnost.

Povjerilac koji ne raspolaže ni ispravom podobnom za upis dužnikovog prava množe tužbom zahtijevati da se to pravo upiše na dužnika.

Po pravosnažnosti rješenja o upisu, postupak izvršenja će se nastaviti.

U Republici Srbiji, Zakon o izvršenju i obezbjeđenju (“Sl. glasnik RS”, br. 106/2015, 106/2016 - autentično tumačenje i 113/2017 - autentično tumačenje) sadrži posebne odredbe o izvršnom postupku na nepokretnostima koje nisu upisane u katastar nepokretnosti.

Članom 209. utvrđen je način dokazivanja svojine izvršnog dužnika na nepokretnosti i to u dva slučaja:

- Ako nepokretnost nije upisana u katastar nepokretnosti izvršni povjerilac mora uz prijedlog za izvršenje podnijeti isprave podobne da se na osnovu njih upiše svojina na nepokretnosti u korist izvršnog dužnika. Sud je dužan da podnijetu ispravu odmah proslijediti organu koji vodi katastar nepokretnosti i da zastane sa postupkom do upisa svojine izvršnog dužnika.

- Ako je u prijedlogu za izvršenje kao predmet izvršenja naznačena nepokretnost ili dio nepokretnosti koji nisu upisani u katastar nepokretnosti i na kojima ne može da se upiše svojina, izvršni povjerilac daje izjavu da upis svojine nije moguć i prilaže je uz prijedlog za izvršenje. U tom slučaju sud donosi rešenje o izvršenju na nepokretnosti koja je u vanknjižnoj svojini izvršnog dužnika, pod uslovom da izvršni povjerilac uz prijedlog za izvršenje dostavi ili naznači, kao dokaz o vanknjižnoj svojini, građevinsku dozvolu koja glasi na izvršnog dužnika, ili ako ne postoji ili ne glasi na izvršnog dužnika - druge isprave kojima se dokazuje vanknjižna svojina izvršnog dužnika.

Također, na prijedlog izvršnog povjerioca, sud nalaže izvršnom dužniku ili drugom licu da dostavi isprave kojima se dokazuje vanknjižna svojina izvršnog dužnika, pod prijetnjom izricanja novčane kazne.

Pošto sud donese rješenje o izvršenju na nepokretnosti koja je u vanknjižnoj svojini izvršnog dužnika, javni izvršitelj u dijelu o uslovima prodaje unutar zaključka o prodaji nepokretnosti, posebno navodi da je nepokretnost u vanknjižnoj svojini, poslije čega se ona popisuje.

Nepokretnost popisuje javni izvršitelj na sastanku za popis, na koji poziva izvršnog povjerioca, izvršnog dužnika, lica čije se nepokretnosti graniče s nepokretnošću i neposrednog držaoca nepokretnosti ako to nije izvršni dužnik. Zapisnik o popisu nepokretnosti za koju se utvrdi da je u svojini izvršnog dužnika ima dejstvo kao upis zabilježbe rešenja o izvršenju u katastar nepokretnosti.

Smatra se da je na ovaj način jasno i nedvosmisleno regulisano pitanje postupanja suda u slučaju kada izvršni povjerilac predloži izvršenje na nepokretnosti koja nije upisana u javnu knjigu, a upis je realno moguć. Naime, u toj situaciji postoji obaveza na strani izvršnog povjerioca da uz prijedlog za izvršenje mora podnijeti isprave na osnovu kojih se može izvršiti upis nepokretnosti čija se prodaja predlaže u javnu knjigu, a sud kome je podnijet takav prijedlog za izvršenje, dostavlja

isprave nadležnom organu koji vodi javnu knjigu - registar sa zahtjevom da isti izvrši upis i tada se zastaje sa daljim tokom postupka izvršenja dok upis ne bude sproveden. Isprave koje bi bile podobne za upis nepokretnosti koja nije upisana u javnu knjigu su pravnosnažno rješenje o građevinskoj i upotreboj dozvoli, ovjereni ugovor o kupoprodaji, ugovor o poklonu, ugovor o doživotnom izdržavanju, pravnosnažno rješenje o nasljeđivanju, ovjereni ugovor o zamjeni nepokretnosti, kao i druge isprave, a u svakom slučaju, važno je da se dostavi potpun niz isprava na osnovu kojih se može izvršiti upis, kako same nepokretnosti čija se prodaja predlaže tako i svojine na ime i u korist izvršnog dužnika.

Ukoliko izvršni povjerilac ne raspolaže svim ispravama da bi se upis predmetne nepokretnosti mogao izvršiti, priložiće izjavu da se upis ne može izvršiti i u tom slučaju sud će donijeti rješenje o izvršenju prodajom nepokretnosti u vanknjižnoj svojini izvršnog dužnika, a neophodno je da prethodno, izvršni povjerilac dostavi ili da sud na njegov prijedlog pribavi isprave koje mogu biti osnov sticanja svojine u korist izvršnog dužnika i to obavezivanjem izvršnog dužnika ili trećeg lica da dostavi isprave podobne za upis vlasništva, pod prijetnjom novčanog kažnjavanja, odnosno obavezivanjem nadležnog organa da dostavi te isprave.

Kada sud dozvoli izvršenje na nepokretnosti koja se ne može upisati u javnu knjigu, u uslovima za javnu prodaju biće posebno naznačeno da se radi o vanknjižnoj svojini, a umjesto zabilježbe sud će izvršiti popis takve nepokretnosti i na ročište za popis pozvati izvršnog povjerioca, izvršnog dužnika i lica sa čijim se nepokretnostima graniči ta nepokretnost, a zapisnik o popisu ima značaj upisa izvršenja i objavljuje se na oglasnoj tabli suda.

Ono što nije izričito regulisano jeste pitanje izvršenja na bespravno sagrađenim objektima. Naime, u situaciji gdje postoji značajan broj nepokretnosti koje su nelegalizovane ili se nalaze u postupku legalizacije pred nadležnim organom uprave, postavlja se pitanje da li se može sprovesti izvršenje prodajom takvih nepokretnosti. Mišljenja

su da može i da bi u tom slučaju sud svakako morao, prije nego što dozvoli izvršenje, da pribavi određene pismene dokaze, bilo od samog izvršnog povjerioca ili nadležnog organa koji vodi postupak legalizacije vezano za utvrđenje pravnog statusa i karaktera takvog objekta, odnosno da raspravi pitanje vanknjižnog vlasništva izvršnog dužnika u odnosu na isti. Pri tome, vodeći se činjenicama da li je izvršni dužnik samo podnio zahtjev za legalizaciju, da li je od strane upravnog organa donijeta neka odluka povodom takvog zahtjeva, da li je eventualno okončan postupak legalizacije donošenjem pravnosnažnog rješenja.

Na sličan način postupak je uređen i članom 132. Ovršnog zakona Republike Hrvatske. Naime, Zakonom je predviđeno da ako se ne može, iz bilo kojega razloga, pribaviti dokaz o vlasništvu, umjesto dokaza o vlasništvu izvršitelj je dužan u prijedlogu za izvršenje naznačiti mjesto na kojem se nekretnina nalazi, njezin naziv, granice i površinu. U tom će slučaju sud obaviti pljenidbeni popis nekretnine za koju je predloženo izvršenje i na ročište za pljenidbeni popis pozvati izvršitelja, izvršenika i osobe s čijim nekretninama graniči ta nekretnina.

Zapisnik o pljenidbenom popisu objavljuje se na sudskoj ploči, a o obavljenom pljenidbenom popisu sud će u »Narodnim novinama« objaviti oglas u kojem će navesti sud koji objavljuje oglas, broj predmeta, podatke o strankama i o nekretnini na kojoj se ovrha provodi te obavijesti o tome gdje je i kad održano ročište na kojem je nekretnina popisana i kad je zapisnik o pljenidbenom popisu istaknut na sudskoj ploči. Tim će oglasom sud pozvati sve zainteresirane osobe da pisano ili usmeno obavijeste sud o razlozima zbog kojih se izvršenje ne može provesti na toj nekretnini.

Odredbe ovog člana primjenjivat će se i na području za koje su osnovane zemljишne knjige ako je odgovarajuća zemljишna knjiga uništena ili nekretnina nije upisana u zemljишnu knjigu, kao i u slučaju kada se nekretnina u katastru vodi na ime izvršenika ako zemljishnoknjizi vlasnik, odnosno njegovi nasljednici izjavom ovjerenom od nadležnoga tijela potvrde da je izvršenik vlasnik nekretnine koja je predmet izvršenja.

Prijedlog mogućeg rješenja

Izmjena Zakona o izvršnom postupku FBiH i Zakona o izvršnom postupku Republike Srpske na način da se odredbe istih definišu na način kao što je urađeno u Republici Srbiji.

Potrebno je predložiti mogućnost izmjene zakona na način da se dozvoli založnim povjeriteljima, kao interesnim stranama, mogućnost da, umjesto stvarnog vlasnika vanknjižne imovine, poduzmu sve korake u cilju uknjižbe nekretnine kao knjižno vlasništvo.

Dodatno, potrebna izmjena seta zakona (Zakon o stvarnim pravima, Zakon o notarima, Zakona o zemljišnim knjigama, itd) kojim bi se definisala striktna obaveza i rok za upis u zemljišne knjige nakon izmjene vlasništva nad nekretninama, uz odgovarajuće kaznene odredbe, kako bi se u maksimalnoj mjeri izbjegla pravna nesigurnost, te institut vanknjižnog vlasništva.

Izmjenama entitetskih Zakona o izvršnom postupku, potrebno je omogućiti da ukoliko tražilac izvršenja ne raspolaže sa ispravama na osnovu koji se može izvršiti upis u zemljišnu knjigu u skladu sa odredbama Zakona o zemljišnim knjigama, odnosno ako ne može dokazati da taj upis nije moguć jer je u suprotnosti sa zakonom, što je uslov za pljenidbeni popis, u tom slučaju da sud nastavi postupak prodaje nekretnina u vanknjižnoj svojini izvršenika, uz navođenje u zaključku o prodaji da se nekretnine prodaju u vanknjižnom vlasništvu i prema podacima iz katastarskog operata.

Na ovaj način bi se Bankama ali i drugim tražiocima izvršenja omogućio jednostavniji postupak naplate potraživanja.

Korisnost za društvenu zajednicu

Uređenje i smanjena zloupotreba zemljišno knjižne evidencije, te smanjenje pravne nesigurnosti u oblasti prometovanja nekretninama.

2.3. NAPLATA MJENICOM SA RAČUNA FIZIČKIH LICA

Aktuelno pitanje

Učestali zahtjevi da se izvrši naplata putem mjenice sa računa fizičkog lica. Različite prakse sudova kod provedbe protesta mjenice i neučinkovitost. U praksi mjenica kao sredstvo izvršenja za fizička lica se vrlo malo koristi.

Naplata mjenicom sa računa fizičkih lica, kao i naplata potraživanja od fizičkih lica uopšte, je vrlo često u praksi dugotrajna, a u mnogim slučajevima gotovo pa neuspješna zbog nedostatka sredstava na računima fizičkih lica.

Međutim, u praksi a zbog nedovoljno poznavanja mjeničnog prava i zbog nepreciziranih zakonskih odredbi, susrećemo se sa nizom problema u vezi sa naplatom mjenice uopšte.

Primjer iz prakse – stanje u BiH

Zakonski propisi koji reguliraju ovu oblast: Zakon o mjenici, Zakon o unutrašnjem platnom prometu, Zakon o izvršnom postupku.

Pošto se na građane ne odnosi reformisani sistem prinudne naplate u UPP-u (već isključivo na pravna lica i preduzetnike koji u novom sistemu moraju imati „glavni račun”), to ostaje ono što jedino pruža Zakon o mjenici, a to je dobrovoljna isplata mjenice od strane građanina (sa ili bez poziva) na dan njenog dospijeća, bez obzira da li je građanin glavni mjenični dužnik ili jemac.

U skladu sa navedenim, mjenica se o roku njene dospjelosti (kao i ranije), ne može izvršavati po automatizmu kao nalog prinudne naplate na teret računa građanina / fizičkog lica.

Da bi se pokušala prinudna naplata putem mjenice od fizičkog lica isto se provodi putem suda. Pokretanje izvršnog postupka putem mjenice je spor i neučinkovit, prisutne su različite prakse sudova.

Da bi se pokrenuo izvršni postupak putem mjenice, mjenica se treba sudu podnijeti na protest, čak i za mjenice snabdjevene klauzulom „bez protesta“. Rad sudova kod izdavanja Protesta mjenice je spor, traje i po dvije godine. Kada sud izda protest, pokreće se izvršni postupak. Proces je vrlo spor i košta (plaćanje take na protest mjenice, sudske takse u izvršnom postupku ...), sve ovo onemogućava Banku da se naplati na brz i efikasan način. Ukratko rečeno, mjenica kao sredstvo izvršenja za fizičke osobe je neučinkovita, te se vrlo malo koristi kao sredstvo izvršenja zbog gore navedenih zakonskih ograničenja.

Jedan od takvih problema jeste da su u sudskoj praksi podijeljena mišljenja u vezi sa protestiranjem mjenice sa oznakom „bez protesta“. Stavovi suda su se mijenjali, a trenutno važeći stav Vrhovnog suda FBiH jeste da sve mjenice, pa čak i one sa oznakom „bez protesta“ treba prvenstveno protestirati, pa tek onda uslijed nemogućnosti naplate pokrenuti izvršni postupak. Vrlo važno za napomenuti jeste da o ovom pitanju ne postoji stav Ustavnog suda, kao najviše instance garancije ljudskih prava i sloboda.

Ono što je još bitno, jeste da u slučaju da je mjenica plativa dakle kada još uvijek nije pokrenut nikakav sudski postupak, a dužnik je u docnji, banka kod koje dužnik ima otvoren račun, dužna je zaplijeniti novčani iznos do visine dugovanja. Međutim, ukoliko se zapljena vrši na plaći dužnika, postavlja se pitanje da li je to u suprotnosti sa odredbama 138. ZIP-a, kada je izvršenje na plaći ograničeno?

Također, u praksi, a radi učinkovite i pravodobne naplate potraživanja putem mjenice, potrebno je praktikovati da osim što mjenicu popunjava glavni dužnik, zasebno mjenicu treba popuniti i jemac. Ovo iz razloga što prilikom pokretanja izvršnog postupka, kao izvršenici se označavaju i glavni dužnik i jemac. S tim u vezi donosi se rješenje o izvršenju, na osnovu kojeg jemac može istaknuti prigovor, odnosno pokrenuti

parnicu uz obrazloženje da protiv glavnog dužnika nisu iscrpljena sva sredstva naplate. Sud takve prigovore obično usvaja, a samim tim protiču rokovi za pokretanje posebnog postupka protiv jemca.

Iskustva iz okruženja

U Republici Hrvatskoj se koristi zadužnica, koja se podnosi u državnu instituciju FINA, koja dalje prema Bankama dostavlja nalog za naplatu sa računa fizičkih lica kao i blokadu računa.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u odluci po apelaciji AP-760/13 ne daje izričit odgovor da li se mjenica sa klauzulom „bez protesta“ može smatrati i jeste vjerodostojna isprava. U navedenoj Odluci o dopustivosti u meritumu Ustavnog suda pod tačkama 43 i 44 taj sud ukazuje na sudske prakse sudova u Republici Hrvatskoj i Republici Srbiji, koje imaju identičnu odredbu kao i ZIP FBiH (član 29 i), a prema stavu koji je iskazan u odlukama sudova navedenih zemalja iz okruženja, proizilazi da je i mjenica sa klauzulom „bez protesta“ vjerodostojna isprava, dok je nešto drugačija praksa sudova Slovenije i Crne Gore, a o čemu se u ovoj odluci suda detaljnije ne govori.

Prijedlog mogućeg rješenja

Omogućiti direktnu naplatu sa računa fizičkog lica putem mjenice izmjenama i dopunama Zakona o mjenici i Zakona o unutrašnjem platnom prometu, kako u Republici Srpskoj, tako i u Federaciji BiH.

Izmjena Zakona i sudske prakse za protest mjenice u smislu da se putem mjenice koja sadrži klauzulu „bez protesta“ može direktno pokrenuti izvršni postupak (bez da se provodi protest mjenice koji je dugotrajan).

Osnovano je mišljenje da mjenicu „bez protesta“ nije potrebno prethodno protestirati iz razloga što se protestom odgovlači sudske postupak, povećavaju se troškovi postupka, ali i zbog činjenice da

je Zakonom o izvršnom postupku jasno navedeno da je mjenica vjerodostojna isprava. U praktičnom smislu momentom protesta, ne vrši se zapljena novčanih sredstava na računu fizičkog lica, što znači da do pokretanja izvršnog postupka, pravosnažnosti rješenja o izvršenju, fizičko lice ima dovoljno vremena da raspolaže sredstvima sa računa. Navedeno je potrebno izričito navesti u Zakonom o mjenici.

Treba izvršiti usklađivanje odredbi Zakona o mjenici sa odredbom člana 138. ZIP-a

Zakonom o mjenici pružiti mogućnost potpisivanje mjenice od strane dužnika i od strane jemca posebno.

Korisnost za društvenu zajednicu

Direktnom naplatom putem mjenice sa računa fizičkih lica bi se većim dijelom izbjeglo pokretanje sudskih postupka, te samim tim i opterećenje sudova.

Korisnost je višestruka: smanjenje troškova postupka, efikasnija naplata, sprečavanje zlonamjernog raspolaganja imovinom od strane dužnika u cilju onemogućavanja naplate potraživanja, zaštita Ustavom zagarantovanog prava na imovinu uslijed zadovoljenja osnovnih egzistencijalnih potreba, zaštita prava jemca i mogućnost naplate potraživanja u zakonom predviđenom roku.

2.4. DUGOTRAJNOST SUDSKOG/IZVRŠNOG POSTUPKA

Aktuelno pitanje

Poslovne se banke u svom poslovanju susreću s problemima koji se ogledaju u dugotrajnosti sudskih ovršnih postupaka što je posebno izraženo na velikim sudovima s većim brojem predmeta i vjerojatno

evidentiranim velikim brojem zaostataka u rješavanju sudskih predmeta iz prethodnog perioda. Time se na izravan način utječe na mogućnost naplate dospjelih novčanih tražbina odnosno rokove naplate tražbina, finansijsku poziciju Banke i slično. Osim toga zbog duljeg trajanja sudskih postupaka dolazi i do različitih promjena na strani ovršenika koje također mogu imati utjecaja na dodatne komplikacije vezano za vođenje ovršnog postupka te svakako usporavaju postupak priludne naplate. Treba spomenuti i utjecaj trajanja ovršnog postupka na status kolateralna odnosno njihovu vrijednost, jer se vrijednost kolateralna smanjuje, utvrđene vrijednosti predmeta ovrhe postaju neaktualne zbog vremenskog odmaka od procjene do trenutka prodaje, što posebno vrijedi za pokretnine zbog amortizacije, rashodovanja i drugih okolnosti koje utječu na status ovih predmeta ovrhe i njihovo vrednovanje. Slična je situacija i s vrijednosnim papirima i drugim predmetima ovrhe, naravno uvažavajući specifičnosti svakog od tih predmeta ovrhe gdje se posljedice očituju na poseban način. Samo brz i jednostavan ovršni postupak jamči efikasnu naplatu dospjelih tražbina banaka i zatvaranje spornih pozicija što na pozitivan način ima efekte na poslovni rezultat i funkcioniranje banaka.

Primjer iz prakse – stanje u BiH

Predmetna materija je regulisana na osnovu Zakona o izvršnom postupku FBiH i Zakona o izvršnom postupku RS.

Iako gore navedeni zakoni o izvršnom postupku propisuju da je izvršni postupak hitan i da pravni likovi izjavljeni protiv rješenja o izvršenju ne odlažu izvršenje, nerijetka je pojava u BiH da u postupcima izvršenja na nekretninama i pokretninama izvršenika, sudovi ne postupaju u skladu sa odredbama predmetnih zakona. Trenutno zastupljena praska sudova je čekanje pravosnažnosti rješenja kako bi se otpočele druge procesne radnje poput procjene i pljenidbe pokretnina i procjene i sudske prodaje nekretnina.

Zakonima o izvršnim postupcima FBiH i RS, sudskim izvršiocima su povjerena značajna ovlaštenja, kao sto su npr. pljenidba, procjena i prodaja pokretnih stvari, predaja i ispražnjenje nepokretnosti itd.

Međutim, u praksi se pojavljuju različiti problemi u vezi sa radom sudske izvršilaca, a posebno kod pljenidbe i procjene pokretnih stvari, jer sudske izvršioci najčešće nisu sposobljeni da izvrše procjenu zaplijenjenih stvari, ili da uopće izvrše identifikaciju stvari koje trebaju zaplijeniti, te se često i neopravdano traži angažovanje sudske vještaka koji vrše identifikaciju pokretnih stvari koje su predmet pljenidbe, kao i njihovu procjenu. Na ovaj način se nepotrebno uvećavaju troškovi, a trajanje postupka produžava. Ovo je posebno izraženo kod izvršenja na industrijskoj opremi i vozilima, kad u pravilu sudske izvršioci traže angažovanje sudske vještaka.

Rad sudske izvršioca je često veoma neefikasan, jer pojedine radnje provode sa značajnim odlaganjem ili često odustaju od njihovog provođenja u slučaju protivljenja od strane izvršenika. Bitno je istaknuti da i sam broj sudske izvršioca nije adekvatan spram broja predmeta pred sudovima. U RS dozvoljeno je angažovanje ugovornih izvršitelja, sa istim ovlaštenjima koje imaju sudske izvršitelji, ali samo u postupcima koji su pokrenuti u vezi s naplatom komunalnih potraživanja, tako da je upitna svršishodnost takvog rješenja, jer se na taj način nije ubrzalo postupanje sudske izvršioca u vezi s naplatom potraživanja u privrednim izvršenjima. Postupak prinudne naplate s aspekta poslovnih interesa bankarskog sektora je reguliran odredbama enitetskih zakona o izvršnom / ovršnom postupku, kao zakonima kojima je uređen postupak po kojemu sudovi provode prinudno ostvarenje tražbina na temelju ovršnih i vjerodostojnih isprava, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno. Ovim zakonima koji su dio projekta reforme BiH pravosuđa, napravljeni su određeni pomaci u smislu boljih zakonskih rješenja za provedbu postupaka prinudne naplate koja su usmjerena na ubrzanje postupka, naglasak na efikasnosti naplate, onemogućavanje rješenja koja su odugovlačila postupak i neprimjereno štitila dužnike u postupku prinudne naplate i slično. Zakonski je definirana žurnost postupanja (istina takvo je rješenje bilo definirano i u prethodnom zakonu) u smislu da u postupku ovrhe sud postupa žurno i predmete uzima u rad redom kako ih je zaprimio, osim ako priroda tražbine ili posebne okolnosti ne zahtijevaju da se postupi drukčije. Zakonski su definirani i striktni rokovi za postupke sudova, s tim da je određeno da ih sudovi u pravilu poštuju, a što se rijetko

događa, kao što je rok od osam dana za odluku o prijedlogu za ovrhu ili rok od 15 dana za odluku o prigovoru koji teče od dana ispunjavanja uvjeta da se o prigovoru odluci. I druga zakonska rješenja usmjereni na skraćivanje rokova, smanjene procedure i druge odredbe odnosno rješenja su utjecala na izvjesna poboljšanja u postupku prinudne naplate, ali upravo zbog toga što se i prethodno navedeni rokovi mogu ocijeniti kao konzultativni jer je navedeno da u pravilu odlučuju u tim rokovima i s druge strane nema posljedica za nepridržavanje tih rokova, utječu na to da ovi sudski postupci u pravilu nepotrebno traju više godina i uzrokuju posljedice kao što je uvodno iskazano.

Iskustva iz okruženja:

Praksa iz Republike Hrvatske:

Izvršni postupak se pokreće podnošenjem prijedloga za izvršenje, sudu ili javnom bilježniku. Na temelju prijedloga za izvršenje, sud ili javni bilježnik donosi rješenje o izvršenju i dostavlja ga strankama.

Protiv sudskog rješenja o izvršenju, stranke imaju pravo podnijeti žalbu, u zakonskom roku od osam dana (u nekim slučajevima u roku tri dana) od dana od primitka rješenja. Žalba se podnosi sudu koji je donio rješenje o izvršenju.

Bitno je naglasiti da eventualna žalba ne odlaže provedbu izvršenja.

Praksa iz Republike Srbije:

Od 1. jula 2016. godine u Srbiji se primjenjuje novi Zakon o izvršenju i obezbeđenju koji donosi značajne i brojne promjene u postupku izvršenja. Najvažniji razlozi za donošenje novog Zakona su bili: slaba efikasnost u postupcima izvršenja, veliki broj započetih i neriješenih predmeta u sudovima, odsustvo jedinstva sudske prakse, kao i opšte nezadovoljstvo povjerilaca (ali i dužnika) u pogledu sistemskih rješenja sprovodenja izvršenja.

Koncepcijski najvažnija novina ovog Zakona jeste da u najvećem broju slučajeva izvršenje ne sprovodi sud, već javni izvršitelj. Sud ima isključivu nadležnost u sprovođenju izvršenja samo u četiri vrste izvršnih postupaka: izvršenje zajedničkom prodajom nepokretnosti i pokretnih stvari; izvršenje potraživanja koja se sastoje u činjenju, nečinjenju ili trpljenju; izvršenje u vezi s porodičnim odnosima; i izvršenje vraćanjem zaposlenog na rad.

Najznačajnija novost, kada je riječ o procesu izvršnog postupka, je uvođenje dvostepenosti postupka. Po novom Zakonu žalba je osnovni pravni lijek za pobijanje rješenja suda ili javnog izvršitelja. Prigovor kao pravni lijek zadržan je sa ograničenom primjenom i moguće ga je podnijeti protiv rješenja o izvršenju na osnovu vjerodostojne isprave i protiv procesnih rješenja koja u toku postupka donosi sud ili javni izvršitelj. Zakonom produžen je rok za podnošenje žalbe i prigovora na 8 dana (umjesto dotadašnjih 5 radnih dana).

Zakon bi trebalo da doprinese efikasnosti i hitnosti izvršnog postupka jer je po njemu drugostepeni sud dužan da prilikom odbijanja žalbe protiv rješenja o izvršenju pobijano rešenje preinaci i tako riješi slučaj. Dakle, drugostepeni sud više nema mogućnost ukidanja prvostepenog rješenja i vraćanja predmeta na ponovno odlučivanje prvostepenom sudu, već se presuda drugostepenog suda smatra konačnom.

Legislativa iz područja prinudne naplate je i u zemljama u okruženju stalno predmet rasprava gdje se sukobljavaju interesi zaštite vjerovnika i omogućavanja brze i efikasne naplate s druge strane protekcionistički interesi u odnosu dužnika, štiteći određenim zakonskim rješenjima njihov položaj u postupku ovrhe, posebno u kontekstu izuzimanja iz ovrhe i ograničenja ovrhe.

Takve rasprave rezultirale su određenim rješenjima u okruženju, poput prisilne naplate na novčanim tražbinama putem određenih institucija kao što su finansijske agencije (Republika Hrvatska) i slično, koja su doprinijela bržoj i efikasnijoj provedbi prinudne naplate. Iako takva

rješenja zahtijevaju znatnija infrastukturna ulaganja i sveobuhvatnu izmjenu materijalnopravnih propisa, smatramo da bi ta ista rješenja trebalo razmotriti, te u skorije vrijeme i implementirati u BiH.

Prijedlog mogućeg rješenja

U Zakonima o izvršnom postupku odredbe koje se odnose na procjene i pljenidbu pokretnih stvari potrebno je izmijeniti tako da se uredi da se odmah nakon donošenja rješenja o izvršenju vrši popis i pljenidba pokretnih stvari, bez obzira na eventualno izjavljene pravne lijekove. Potrebno je osigurati edukaciju i specijalizaciju sudskih izvršitelja, kako bi se oni ospozobili da samostalno vrše pljenidbu i procjenu pokretnih stvari. U FBiH je potrebno donijeti pravilnik kojim će se implementirati odredba člana 46.a) Zakona o sudovima, kojim je regulirano da sudski izvršilac mora imati položen stručni ispit. Također, u Zakonu o sudovima RS potrebno je unijeti sličnu odredbu i donijeti slične podzakonske provedbene propise. Uvesti institut privatnih izvršitelja koji će biti stimulirani i ospozobljeni da brzo i efikasno provode izvršne postupke u skladu sa odlukama sudova u izvršnim postupcima, ili značajno povećati broj sudskih izvršitelja.

Također, razmotriti opcije koje su se pokazale kao efikasne u uporednim pravnim sistemima (npr. Hrvatska i Srbija) gdje dio izvršnog postupka, odnosno predmeta, vrše posebne kategorije javnih službi. U slučaju Bosne i Hercegovine koncept primijenjen od strane Republike Hrvatske gdje je dio nadležnosti u izvršnom postupku prenesen u domen djelovanja javnih bilježnika, a takva praksa ne bi bila strana u okviru pozitivno pravnih okvira Bosne i Hercegovine koja je isti koncept primjenila u pogledu ostavinskih postupaka. Primjer opisane prakse pokazao se kao efikasan instrument rasterećenja sudova i ubrzanja takvih postupaka.

U nastavku se daju prijedlozi vezani za izmjene postojećih zakonskih propisa na kojima se može bazirati ubrzanje postupaka prinudne naplate:

- Iako je ZOP-om propisana dužnost sudova da postupaju žurno, u praksi to nije slučaj. Potrebno je jasno definirati rokove u kojima sud mora okončati ovršni postupak računajući od dana zaprimanja prijedloga za ovrhu (u tom smislu redefinirati i odredbe o rokovima donošenje odluka po prijedlogu za ovrhu, po prigovoru i žalbi);
- Zakonski definirati pravo tražitelja ovrhe koji posjeduje ovršnu ili vjerodostojnu ispravu da prije pokretanja ovršnog postupka izravno šalju zahtjeve za provjerom podataka nadležnim tijelima koja moraju dati te podatke da bi se ubrzala provedba ovrhe;
- Kod definiranja vjerodostojnih isprava naznačiti da je to mjenica bez navoda da je s protestom i povratnim računom ako su potrebni za zasnivanje tražbina;
- Izostaviti iz ZOP-a mogućnost održavanja konzultativnog ročišta u pogledu definiranja načina utvrđivanja vrijednosti nekretnina kao predmeta ovrhe;
- Skraćivanje roka koji treba proteći od objave zaključka o prodaji na sudskoj oglasnoj ploči do dana prodaje;
- Kod davanja osiguranja definirati da se u slučaju odustanka od kupnje sredstva zadržavaju i postaju prihod proračuna da bi se osigurala ozbiljnost ponuditelja koji zbog odustanka od kupnje za koju nisu imali stvarnu namjeru prolongiraju ovršni postupak;
- Kroz ZOP definirati da ako se na dražbenom ročištu ne pojavi nitko od ponuditelja da sud bez odlaganja zakazuje novo ročište za prodaju nekretnina;
- Rokovi za uplatu prodajne cijene se mogu skratiti, s tim da treba jasno definirati da se prodaja ne ograničava na prva tri ponuditelja već na zadnjeg na listi ponuditelja koji uplati prodajnu cijenu ili na tražitelja ovrhe koji redovito nije dužan položiti taj iznos, uz prethodni prijedlog da se osiguranje ne vraća;
- Prodaja nekretnina u ovršnom postupku može se skratiti na dva dražbena ročišta uz redefiniranje minimalnih cijena u odnosu na utvrđenu vrijednost koje se mogu ponuditi na dražbi;

- Može se razmotriti da se zakonskom normom jasno definira da se bez obzira na to tko je kupac predmet ovrhe, tražitelj ovrhe smatra namirenim za utvrđenu vrijednost predmeta ovrhe ili na drugi način da bi se spriječila različita praksa sudova i potreba podnošenja pravnih lijekova koji utječu na trajanje postupka;
- U slučaju bezuspješne pljenidbe pokretnina definirati da je tražitelj ovrhe dužan u roku od mjesec dana od ročišta ako je na njemu sudjelovao odnosno od sudske obavijesti ako nije bio nazočan predložiti novi predmet i sredstvo ovrhe, da se izbjegnu rješenja o roku od tri mjeseca da se predloži ponovna pljenidba koja sada u slučaju neuspjeha rezultira obustavom ovrhe;
- Definiranje rokova za odlaganja ovrhe i ograničenja broja ovakvih zahtjeva u cilju ubrzanja postupka;

Posljedice implementacije izmjena zakonskih propisa

Rezultat izmjene zakonskih propisa kako je prethodno definirano odnosno ne ograničavajući se na opisani dio uz mogućnosti dopuna i izmjena, svakako bi na pozitivan način utjecalo na pravni položaj i status poslovnih banaka u postupcima prinudnih naplata. Bio bi omogućen brži i efikasniji postupak prinudne naplate što bi koristilo bankama kao vjerovnicima u smislu omogućavanja brže i efikasnije naplate tražbina iz kolateralala čija bi vrijednost bila prilično aktualna u odnosu na referentnu vrijednost prigodom utvrđivanja iste u okviru postupka. Time bi se zatvarale sporne pozicije banke u pogledu dospjelih neprihodujućih tražbina i omogućio bolji poslovni rezultat i novčani tokovi, a s druge strane ni dužnicima ne bi trebalo biti sporno jer protokom vremenskog perioda njihove obveze zbog obračuna zakonske zatezne kamate bivaju sve veće i teža mogućnost ispunjenja.

Dodatak – efikasno pravosuđe – suđenje u razumnom roku

Kao jedno od temeljnih načela Ustava BiH je propisano pravo na pravično suđenje odnosno pravo na pravično saslušanje u građanskim i kaznenim stvarima te to pravo uživa ustavnosudsku zaštitu. Osnovni element prava na pravično suđenje je pravo na okončanje postupka

u razumnom roku te na taj dio treba obratiti pozornost vezano za pravosuđe u BiH i utjecaj pravosuđa na gospodarstvo pa tako i bankarski sektor kao sastavni dio gospodarstva. Potrebno je osigurati sve uvjete da se sudske odluke donose u što kraćem roku a napose da to bude razuman rok, da sudska praksa bude jasna, pravilna, na zakonu i Ustavu utemeljena, ujednačena bez ikakve proizvoljnosti i bez narušavanja načela pravne sigurnosti pored segmenta donošenja odluka u razumnom roku, iste se trebaju moći i prisilno izvršiti u odnosno provesti jer se tek time realizira njihov smisao odnosno realiziraju prava koja su strankama priznata.

Kao što je i u slučaju Zakona o ovršnom postupku, tako i Zakoni o parničnom postupku RS i FBiH propisuju dužnost suda da onemogući svaku zlouporabu prava koja strankama pripadaju u postupku, te da postupak provede u razumnom roku, bez odugovlačenja i sa što manje troškova. Propisano je da sudovi po zaprimljenim tužbama postupaju efikasno i pravovremeno, uz striktno propisane rokove, koji utječu na stranačku stegu, koncentraciju postupka, zabranu zlouporabe procesnih ovlasti i slično, a često se događa da postupci traju godinama i na osiguranje sudske odluke se čeka dugo vremena, ponekad kada više nemaju nikakvu svrhu u odnosu na vjerovnika u tim sudskim postupcima jer mu je na taj način onemogućena zaštita imovinskih pozicija, stabilna financijska situacija i nerijetko opstanak na tržištu. Zakoni o parničnom postupku se primjenjuju već dosta vremena i sasvim sigurno se mogu uočiti određena razvojna područja odnosno područja za poboljšanja da bi postupak bio dodatno puno brži i efikasniji što je praktično u interesu svih sudionika obveznih odnosa odnosno stranaka u postupku. Svakako treba napomenuti da normativno i stvari koje su korektno uređene u praksi puno drukčije funkcioniraju, te da svakako treba upozoriti na jako različitu odnosno neujednačenu sudske praksu što stvara pravnu nesigurnost kod iniciranja obveznih odnosa i njihove provedbe te kod sudskog procesuiranja spornih zahtjeva gdje i najviše sudske instance imaju u nekim slučajevima dijametralno protivna mišljenja u primjeni

prava u istim, odnosno sličnim situacijama. Pomak je napravljen kroz izmjene parničnog zakonodavstva u vidu mogućnosti slanja zahtjeva za zauzimanje načelnih pravnih shvaćanja u pitanjima za koja se može pokrenuti taj mehanizam, ali svakako da u tom smislu treba poduzeti i dodatne aktivnosti, kako u normativnom, tako i praktičnom smislu.

Određene aktivnosti postoje, a na njima ne treba stati, a to su prema dostupnim informacijama aktivnosti usmjerene na poboljšanje efikasnosti pravosuđa, a koje se ogledaju u donošenju Pravilnika o vremenskim okvirima za postupanje po predmetima u sudovima i tužiteljstvima u BiH, Pravilnika o orientacijskim mjerilima za rad sudija i stručnih suradnika u sudovima u BiH te prethodno Akcijskog plana VSTV BiH za period 2014. – 2018. godine i Strateškog plana VSTV BiH za period 2014.-2018. godine, uz evidentan nedostatak sankcijskih mjera ako se utvrdi nepoštivanje postavljenih kriterija.

Određene zemlje u okruženju su u svoj pravni poredak putem posebnih zakonskih propisa uvele institute zahtjeva za pravično suđenje odnosno suđenje u razumnom roku, a što treba razmotriti i u kontekstu eventualnih prijedloga za izmjene i u domaćem zakonodavstvu. Nužno je povećanje odgovornosti sudaca i nadzora istih od strane sudske uprave, jasno definiranje sankcija u slučaju nepoštivanja koje će utjecati na izostavljanje iz sustava neaktivnih sudaca iz sudske mreže i u smislu generalne prevencije utjecati na ostale suce da sudske predmete rješavaju u zakonskim rokovima.

Potrebne su aktivnosti VSTV-a na dalnjem rješavanju zaostalih odnosno starih predmeta, ali na način da se rješavanjem starih predmeta od novih predmeta ne stvaraju skupine predmeta s takvim kvalifikacijama, osigurati zapošljavanje većeg broja stručnih suradnika na rješavanju ovih predmeta, delegiranje predmeta na manje opterećene sudove i slično. Način i organizacija rada sudova treba biti u fokusu interesa i potencijalnih promjena jer svakako da u tom dijelu postoji prostor za znatna poboljšanja efikasnosti, odgovornosti i ažurnosti.

Korisnost za društvenu zajednicu:

Usklađivanjem tj. izmjenama sudske praske će omogućiti brže okončanje izvršnih postupaka čime se stvara pravna sigurnost i povoljnija poslovna klima poslovnih subjekata. Uvođenjem gore navedenih primjera iz regije bi se također rasteretio rad sudova a što bi omogućilo brži i efikasniji rad na drugim vrstama predmeta.

U kontekstu banaka, uređenjem predmetne materije se stiču bitni preduslovi za značajnije smanjenje udjela loših kredita kroz brže naplate što opet rastereće bilanse i otvara mogućnost većeg potencijala za kreditiranje privrede i stanovništva. Dodatno kroz bolje stope naplate potraživanja koje će uslijediti bržim izvršnim postupcima stiče se osnov za smanjenje kolateralnih zahtjeva prema klijentima što također pozitivno utiče na potencijal za kreditiranje.

2.5. UVOĐENJE MOGUĆNOSTI ODLAGANJA IZVRŠENJA PRAVOSNAŽNE PRESUDE DO ODLUKE VRHOVNOG SUDA PO REVIZIJI

Aktuelno pitanje

Odgoda izvršnog postupka kao i vrijeme na koje se odgoda može tražiti od uticaja je na vrijeme, brzinu i efikasnost okončanja izvršenja, a samim tim i konačne naplate potraživanja tražitelja izvršenja.

I pored te činjenice, u postupku je neophodno na razuman način jednakopravno zaštiti sve učesnike uključujući tražitelja izvršenja, izvršenika kao i treća lica koja su kao takva definirana procesnim pravom.

Slijedom navedenog, Zakon o izvršnom postupku FBiH/Zakon o izvršnom postupku RS-a/Zakon o izvršnom postupku Brčko distrikt

BiH na prilično štur ili ograničen način određuje uvjete za odgodu izvršenja kao i vrijeme na koje se izvršenje može tražiti. Nastavno na prednje, u praksi je uočena mogućnost nastupanja trajne i nenadoknadive štete za izvršenika koja se ogleda u činjenici da se izvršenje provodi po osnovu pravomoćne sudske odluke protiv koje je izjavljen vanredni pravni lijek-revizija. U ovom slučaju, moguće su i nerijetke situacije u kojima izvršenik uspije sa revizijom a da pravne posljedice ovog pravnog uspjeha nastupe tek po okončanju izvršnog postupka (nakon proteka i više od godinu dana od okončanja izvršenja) te naplate potraživanja u korist tražitelja izvršenja.

U tim situacijama, izvršenik zbog absolutne zastare nema na raspolaganju mogućnost isticanja protiv izvršenja, te je prinuđen pokrenuti novi parnični postupak protiv tražitelja izvršenja kojim će potraživati povrat novčanih sredstava (ili drugih predmeta izvršenja) po pravnom osnovu neosnovanog bogaćenja. Tek po uspjehu u parničnom postupku i proteku paricionog roka u slučaju neispunjena, prinuđen je pokrenuti izvršni postupak, tek i ukoliko nekadašnji tražitelj izvršenja u svom vlasništvu ima imovinu koja je pogodna biti predmet izvršenja i naplate.

Sve ovo iziskuje za izvršenika, bez njegove krivnje, dodatne troškove koji se ogledaju u troškovima sudske taksi, naknada za vještačenja, advokatske nagrade (u slučaju angažovanja advokata) a u konačnici i nemogućnost naplate ukoliko bivši tražitelj izvršenja nema imovinu.

Jedan od ključnih i stalno isticanih problema sa kojima se susreću građani i investitori u Bosni i Hercegovini jeste neefikasan pravosudni sistem, što se ogleda ne samo u dužini trajanja sudskega postupaka, nego i u kvaliteti sudske odluka koje se donose. Složena organizacija sudske vlasti, koja je imala za posljedicu uspostavu većeg broja prvostepenih i drugostepenih sudova, te kriteriji za imenovanja koji u osnovi nemaju stručnost kao uslov, imala je za posljedicu devalvaciju kvaliteta sudske prakse.

Nije rijetka situacija da nižestepeni sudovi donešu odluku sa vrlo značajnim, materijalnim efektima, koju kasnije Vrhovni sud ukine

i preinači po osnovu vanrednog pravnog lijeka revizije. Ukoliko je takva ukinuta sudska odluka već realizirana, onda nastaje novi pravni odnos među istim strankama, sada sa zamijenjenim ulogama. Ukoliko stranka koja je naplatila nešto po osnovu ukinute presude ne želi ili nema imovinu da izvrši povrat naplaćenog, stvara se situacija u kojoj je sud, donoseći pogrešnu sudsку odluku, omogućio jednom licu da se neosnovano obogati, a oštećenom licu više ne pruža nikakvu zaštitu.

Ovakva situacija otvara i pitanje odgovornosti onog nivoa vlasti kojem pripada sud čija je odluka ukinuta, za obeštećenje lica koje je takvom odlukom oštećeno. Obeštećenje na ovaj način bi riješilo nepravdu učinjenu oštećenom licu, ali ne bi riješilo problem da se je drugo lice neosnovano obogatilo, te bi otvorilo još niz drugih problema, kao što su dostatnost budžeta za ovakva obeštećenja, ugrožavanje drugih javnih investicija i finanisranja i sl.

Opisani problem je omogućen time što ne postoji mogućnost da se odloži izvršenje pravosnažne sudske odluke ni na koji način.

Primjer iz prakse – stanje u BiH

Zakon o izvršnom postupku FBiH regulira odgodu izvršenja u članovima 60. i 61., na sljedeći način:

Član 60. Odlaganje izvršenja na prijedlog tražioca izvršenja

1. Ako zakonom nije drukčije određeno, izvršenje se može odložiti potpuno ili djelimično samo na prijedlog tražioca izvršenja ako provođenje rješenja nije otpočelo. Ako više tražilaca izvršenja učestvuje u izvršnom postupku, pa samo neki od njih traže odlaganje, sud će samo u odnosu na tog tražioca izvršenja odložiti izvršenje.
2. Ako je provođenje izvršenja otpočelo, a izvršenik se u roku koji mu je sud odredio izjasnio protiv odlaganja, sud će odlučiti o opravdanosti prijedloga za odlaganje.
3. Ako je zakonom predviđeno da se izvršenje mora tražiti u određenom roku tražilac izvršenja može podnijeti prijedlog za odlaganje u tom roku.

Član 61. Vrijeme za koje se izvršenje odlaže

1. Sud će odložiti izvršenje za vrijeme koje je tražilac izvršenja odredio ili na vrijeme koje, prema okolnostima slučaja, smatra opravdanim.
2. Ako je tražilac izvršenja podnio prijedlog za odlaganje izvršenja u slučaju u kome je zakonom predviđeno da se izvršenje ima tražiti u određenom roku, izvršenje se ne može odložiti za vrijeme duže od tog roka.

Zakon o izvršnom postupku Republike Srpske regulira odgodu izvršenja u članovima 60. i 61., skoro na identičan način kao što je to slučaj u FBiH, s tim da je u članu 60, dodan još jedan stav (2a) – označen crvenom bojom a tiče se činjenice da tražitelj izvršenja odgodu može tražiti samo jednom. Dakle, odgoda u ovom entitetu riješena je na sljedeći na način:

Član 60. Odlaganje izvršenja na prijedlog tražioca izvršenja

1. Ako zakonom nije drugačije određeno, izvršenje se može odložiti potpuno ili djelimično samo na prijedlog tražioca izvršenja ako sprovođenje rješenja nije otpočelo. Ako više tražilaca izvršenja učestvuje u izvršnom postupku pa samo neki od njih traže odlaganje, sud će samo u odnosu na tog tražioca izvršenja odložiti izvršenje.
2. Ako je sprovođenje izvršenja otpočelo, a izvršenik se, u roku koji mu je sud odredio, izjasnio protiv odlaganja, sud će odlučiti o opravdanosti prijedloga za odlaganje.
- 2a. Tražilac izvršenja može samo jednom, u okviru razumnog roka, predložiti odlaganje izvršenja, što će cijeniti sud u svakom konkretnom slučaju.
3. Ako je zakonom predviđeno da se izvršenje mora tražiti u određenom roku, tražilac izvršenja može podnijeti prijedlog za odlaganje u tom roku.

Član 61. Vrijeme za koje se izvršenje odlaže

1. Sud će odložiti izvršenje za vrijeme koje je tražilac izvršenja odredio ili na vrijeme koje po okolnostima slučaja smatra opravdanim.
2. Ako je tražilac izvršenja podnio prijedlog za odlaganje izvršenja u slučaju u kome je zakonom predviđeno da se izvršenje ima tražiti u određenom roku, izvršenje se ne može odložiti za vrijeme duže od tog roka.

Zakon o izvršnom postupku Brčko distrikt BiH, odgodu ročišta definira na malo detaljniji način od entitetskih zakona, u članovima 72.-77., na sljedeći način:

Član 72. Odlaganje izvršenja na prijedlog tražioca izvršenja

1. Ako zakonom nije drugačije određeno, izvršenje se može odložiti potpuno ili djelimično na prijedlog tražioca izvršenja ako provođenje rješenja nije otpočelo. Ako više tražilaca izvršenja učestvuje u izvršnom postupku, pa samo neki od njih traže odlaganje, sud će samo u odnosu na tog tražioca izvršenja odložiti izvršenje. Tražilac izvršenja može samo jednom, u okviru razumnog roka, predložiti odlaganje izvršenja u toku postupka, što će cijeniti sud u svakom konkretnom slučaju.
2. Ako je provođenje izvršenja otpočelo, a izvršenik se u roku koji mu je sud odredio izjasnio protiv odlaganja, sud će odlučiti o opravdanosti prijedloga za odlaganje.
3. Ako je zakonom predviđeno da se izvršenje mora tražiti u određenom roku, tražilac izvršenja može podnijeti prijedlog za odlaganje u tom roku.

Član 73. Odbijanje prijedloga za odlaganje izvršenja

Sud će odbiti prijedlog za odlaganje ako tražilac izvršenja u roku koji mu sud odredi, nije dao jemstvo za štetu koju bi izvršenik ili treće lice moglo trpjeli zbog provođenja izvršenja.

Član 74. Odlaganje izvršenja na osnovu saglasnosti stranaka

Ako se tražilac izvršenja i izvršenik saglasnim prijedlogom o odlaganju izvršenja obrate sudu, sud će odrediti odlaganje, ne ispitujući postoje li za to propisane prepostavke.

Član 75. Odlaganje izvršenja na osnovu prijedloga trećeg lica

1. Na zahtjev lica koje je tražilo da se izvršenje na određenom predmetu proglaši nedopuštenim sud će odložiti izvršenje u pogledu toga predmeta, ako to lice učini vjerojatnim postojanje svog prava, te da bi provedbom izvršenja pretrpjelo nenadoknadivu ili teško nadoknadivu štetu, uz uslov da u roku pokrene parnicu na koju je upućen.
2. U slučaju iz stava 1 ovog člana, sud može, na prijedlog tražioca izvršenja, odlaganje izvršenja usloviti davanjem jemstva.

Član 76. Vrijeme za koje se izvršenje odlaže

1. Sud će odložiti izvršenje za vrijeme koje je tražilac izvršenja odredio, ili na vrijeme koje, prema okolnostima slučaja, smatra opravdanim.
2. Ako je tražilac izvršenja podnio prijedlog za odlaganje izvršenja u slučaju u kome je zakonom predviđeno da se izvršenje ima tražiti u određenom roku, izvršenje se ne može odložiti za vrijeme duže od tog roka.

Član 77. Nastavljanje odloženog postupka

1. Odloženo izvršenje nastavit će se, po službenoj dužnosti, po isteku vremena za koje je odloženo.
2. Odloženo izvršenje nastavlja se na prijedlog tražioca izvršenja i prije isteka roka za koji je odloženo.
3. Ako tražilac izvršenja ne predloži nastavak izvršnog postupka ni po isteku roka od trideset (30) dana od isteka vremena na koje je izvršenje odloženo, sud će obustaviti izvršenje.

Primjetno je da Zakon Distrikta Brčko, u članu 75., dodatno i pojačano štiti treće lice, ali samo pod uslovom da ono učini vjerovatnim svoje potraživanje uz uslov pokretanja parničnog postupka.

Sudovi i zakonodavstvo ne poznaju mogućnost odlaganja izvršenja pravosnažne sudske odluke do donošenja odluke po izjavljenoj reviziji Vrhovnom суду i ovakvo rješenje se u praksi pokazalo neadekvatnim i neprihvatljivim, iz razloga što je nesavjesnim licima ostavljena mogućnost zloupotrebe. Naime, često se događa da takva lica "sakriju" imovinu koju su stekla po osnovu ukinute sudske odluke i da se lice koje je neosnovano nešto moralno platiti po sudske odluci to više ne može povratiti nazad.

Poznat je primjer iz prakse u kojem je u samo dva sudska spora, po osnovu kasnije ukinutih drugostepenih presuda, a kroz izvršni postupak investitor morao isplatiti više desetina miliona KM, koje kasnije nije mogao naplatiti kada su te presude ukinute odlukama Vrhovnog suda. Obje presude su imale značajan materijalni efekat i već u vrijeme donošenja istih bilo je jasno da u slučaju ukidanja tih odluka u postupku revizije, izvršenik neće uspjeti povratiti ono što je po osnovu tih sudske odluka isplatio. Međutim, pravni sistem nije nudio nikakvu pravnu zaštitu u takvom slučaju. U oba predmeta se dogodilo upravo to: nakon ukidanja presuda koje su bile osnov isplate, lica koja su se tako neosnovano obogatila nisu htjela da vrate naplaćeno, niti su formalnopravno više imala imovine u svom vlasništvu iz koje bi se moglo naplatiti. Razlog za nemogućnost naplate u tom slučaju mogu biti i druge objektivne okolnosti: dužnik nelikvidan, računi blokirani, pokrenut stečajni postupak, nije dostupan organima vlasti u BiH itd.

Upravo je to situacija u kojoj je bilo neophodno imati mogućnost odlaganja izvršenja pravosnažne sudske odluke do donošenja odluke Vrhovnog suda po reviziji. Vrhovni sud je sud koji se, i po historiji svog djelovanja i po nivou kojeg ima u organizaciji pravosuđa, ističe po utemeljenijoj i dosljednijoj primjeni propisa. Zbog toga bi mu bilo

potrebno ostaviti mogućnost da odloži izvršenje one sudske odluke koju treba preispitati kroz vanredni pravni lijek, kako bi spriječio nastanak štete u slučaju da nađe da je takva odluka neosnovana.

Iskustva iz okruženja

U svrhu ove analize uzeti su u razmatranje procesne regulative koje se tiču izvršnih postupaka u zemljama okruženja i to Hrvatska, Srbija i Crna Gora.

Republika Hrvatska je regulirala ovo pitanje i dodatno zaštitila izvršenika na način da je moguće odgoditi izvršenje do rješavanja postupka po izvanrednom pravnom lijeku odnosno sredstvu (revizija i zahtjev za ponavljanje postupka). Ovo pitanje je riješeno u članovima 65. stav .1, tačka 1. i 70. stav (1) Ovršnog zakona:

Član 65. Odgoda ovrhe na prijedlog ovršenika

1. Na prijedlog ovršenika sud može, ako ovršenik učini vjerovatnim da bi provedbom ovrhe trpio nenadoknadivu ili teško nadoknadivu štetu, ili ako učini vjerovatnim da je potrebno da bi se spriječilo nasilje, u potpunosti ili djelomice odgoditi ovrhu:
  1. Ako je protiv odluke na temelju koje je određena ovrha izjavljen pravni lijek.

Dakle, u ovom stavu se navodi „pravni lijek“ kao uopšten pojam, ne precizirajući da li se radi o redovnom ili vanrednom pravnom lijeku, pa se može zaključiti da se misli i na jedno i na drugo. Svaku dilemu, ipak riješava član 70. koji upućuje da se radi i o vanrednom pravnom lijeku (revizija i zahtjev za ponavljanje postupka).

Član 70. Vrijeme za koje se ovrha odgađa

1. Ako je ovrha odgođena zato što su ovršenih ili treća osoba izjavili pravni lijek, odnosno izvanredno pravno sredstvo, odgoda traje do završetka postupka po tom lijeku, odnosno sredstvu.

Republika Hrvatska ima ovakvo rješenje, a koje se u praksi pokazalo djelotvornim i neophodnim. Ovakav bi primjer mogla slijediti i praksa u Bosni i Hercegovini.

Srbija i Crna Gora nemaju rješenje kao u Hrvatskoj, ali međusobno imaju skoro identično regulisane uvjete za odgodu izvršenja koje na određeni način pružaju pravnu zaštitu izvršeniku kako za njega ne bi nastupile trajne i nesagledive štetne posljedice. Zakon o izvršenju i obezbjeđenju Republike Srbije, odnosno Zakon o izvršenju i obezbjeđenju Republike Crne Gore, i jedan i drugi, u članu 71. reguliraju odgodu na sljedeći način:

Član 71. Odlaganje izvršenja na prijedlog izvršnog dužnika iz naročito opravdanih razloga

Na prijedlog izvršnog dužnika sud može, ako izvršni dužnik učini vjerovatnim da bi sprovođenjem izvršenja pretrpio nenadoknadivu ili teško nadoknadivu štetu, u potpunosti ili djelimično odložiti izvršenje, ako je:

1. po zahtjevu izvršnog dužnika za poništavanje odluke arbitražnog suda na osnovu koje je određeno izvršenje donesena prvostepena odluka kojom se zahtjev usvaja;
2. povodom zahtjeva izvršnog dužnika za ukidanje potvrde izvršnosti donesena prvostepena odluka kojom je zahtjev usvojen;
3. po zahtjevu izvršnog dužnika za stavljanje van snage izvršne isprave donesena prvostepena odluka kojom je zahtjev usvojen;
4. donesena prvostepena odluka kojom je utvrđeno da je izvršenje nedopušteno.

Sud može, na prijedlog izvršnog dužnika, u potpunosti ili djelimično, odložiti izvršenje i u slučajevima u kojima za to postoji naročito opravdani razlozi, kao što su teži oblici zdravstvene i socijalne ugroženosti.

Odlaganje izvršenja iz stava 1 ovog člana usloviće se polaganjem jemstva.

Prijedlog mogućeg rješenja

Prijedlog rješenja je izmjena i dopuna Zakona o izvršnim postupcima u FBiH, RS i Brčko distriktu BiH na način da se uvede mogućnost da sud odgodi izvršenje na zahtjev izvršenika, ako izvršenik učini vjerovatnim da bi provedbom izvršenja trpio nenaoknadinu ili teško nadoknadinu štetu, ako je protiv odluke na osnovu koje je određeno izvršenje izjavio redovni ili vanredni pravni lijek, ali samo pod uslovom da izvršenik položi jemstvo.

Uvođenjem dodatnog uslova za odgodu u ovom slučaju, koje se ogleda u polaganju jemstva od strane izvršenika spriječila bi se zloupotreba mogućnosti odgode od strane izvršenika kako on ne bi odlagao/ prolongirao izvršenje samo formalnim izjavljivanjem redovnog ili vanrednog pravnog lijeka, koje uključuje reviziju. Na ovaj način osigurala bi se ravnopravna zaštita svih učesnika u postupku.

Prijedlog je da, samo u opravdanim slučajevima, Vrhovni sud može odrediti mjeru osiguranja odlaganja izvršenja dok on ne odluči o podnesenoj reviziji na presudu koja je osnov izvršenja, te da u takvom slučaju Vrhovni sud postupa hitno. Vrhovni sud bi takvu mjeru donio onda kad izvršenik učini vjerovatnom mogućnost ukidanja ili preinačenja pravosnažne presude u postupku po reviziji, te da postoji opasnost da izvršenik neće moći kasnije povratiti ono što je izvršio ako revizija bude usvojena.

To bi zahtjevalo izmjene u Zakonu o izvršnom postupku i Zakonu o parničnom postupku, kako slijedi:

Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o izvršnom postupku:

- a. Iza člana 61. dodaje se član 61.a) koji glasi: "U postupku po reviziji izvršenik može tražiti odlaganje izvršenja pri čemu Vrhovni sud na odgovarajući način primjenjuje odredbe parničnog postupka o određivanju sudskeh mjera osiguranja.

- b. Ukoliko doneše rješenje o odlaganju izvršenja Vrhovni sud će odrediti i vrijeme na koje se ono odlaže, te ga po službenoj dužnosti dostaviti nadležnom izvršnom суду na provođenje.
- c. Izvršni sud će po prijemu rješenja iz stava 3 ovog člana zaključkom odgoditi dalje izvršenje i nastaviti će ga, na prijedlog tražioca izvršenja, nakon pravosnažnosti odluke kojom Vrhovni sud stavlja van snage rješenje o odgodi izvršenja ili odbacuje reviziju izvršenika, odnosno odbija njegovu reviziju. Do nastavka izvršnog postupka preduzete izvršne radnje ostaju na snazi.
- d. Ako Vrhovni sud usvoji reviziju i ukine presudu na koju je revizija izjavljena, ukinut će i rješenje o izvršenju, te naložiti obustavu izvršnog postupka. Nakon pravosnažnosti ove odluke Vrhovnog suda, izvršni sud će rješenjem konstatovati da je izvršni postupak obustavljen i njime ukinuti sve provedene radnje.”
- e. brisati stav 3. u članu 54.
- f. Stav 4. člana 54. postaje stav 3. i mijenja se i glasi: „Izvršenik ne može prije podnošenja prijedloga za protivizvršenje iz stava 1. ovog člana svoje potraživanje ostvarivati u parničnom postupku.“

Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o parničnom postupku:

- a. Član 239. mijenja se i glasi: „Podnesena revizija ne zadržava izvršenje pravosnažne presude protiv koje je izjavljena, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.“
- b. Član 268. Mijenja se i glasi: „Nakon pravomoćnosti odluke o tužbenom zahtjevu, o prijedlogu za osiguranje odlučuje sud koji bi bio nadležan za odlučivanje o tužbenom zahtjevu u prvom stepenu, osim u slučaju iz člana 273. stav 1) tačka 5. ovog Zakona kada o prijedlogu za osiguranje odlučuje Vrhovni sud.“
- c. U članu 273. stav 1. iza tačke 4), dodaje se nova tačka 5) koja glasi: „5) odlaganje postupka izvršenja pravomoćne presude po prijedlogu izvršenika do donošenja odluke Vrhovnog suda po izjavljenoj reviziji izvršenika;” Dosadašnja tačka 5), postaje tačka 6).

- d. U članu 280. Dodaje se novi stav 3) koji glasi: „(3)Mjera osiguranja iz člana 273. stav 1) tačka 5) podnosi se Vrhovnom sudu, uz podnesenu reviziju ili nakon podnošenja revizije, sve dok izvršenje ne bude provedeno.
- (4) Postupak odlučivanja o prijedlogu mjere osiguranja iz stava 3) ovog člana je hitan i Vrhovni sud će odluku o ovom prijedlogu donijeti u roku od 8 dana od dana podnošenja prijedloga, protiv koje nije dopuštena posebna žalba.
- (5) Ukoliko Vrhovni sud odredi mjeru osiguranja iz člana 273. stav 1) tačka 5) u postupku odlučivanja o reviziji će postupati hitno.“.

Korisnost za društvenu zajednicu

Ukoliko bi se izmijenio zakon na predloženi način, korist bi bila očigledna za društvenu zajednicu u smislu umanjenja broja sudskih postupaka koji su skupi i obuhvataju kako materijalne troškove tako i troškove u smislu usurpacije ljudskih resursa – sudija, vještaka, advokata te gubitka vremena i novca stranaka u sudskom postupku. Također rješenje bi islo u prilog efikasnosti pravosuđa, racionalizacije kao i stvaranje povjerenja u pravnu sigurnost.

Doprinosi efikasnijoj provedbi načela vladavine prava i pravnoj sigurnosti, sprječava neosnovano bogaćenja i prouzrokovanje štete sudskim odlukama, te prevenira potencijalne odlive iz budžeta po osnovu obeštećenja zbog neosnovane sudske odluke.

2.6. ODLASCI IZ ZEMLJE

Aktuelno pitanje

Pravo da se napusti zemlja, propisano je nizom dokumenata Međunarodnog karaktera, kao jednom od osnovnih ljudskih prava i to: Članom 2. Protokola 4. uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, propisano je „Svako je slobodan da napusti bilo koju zemlju, uključujući i vlastitu.

Nikakva ograničenja ne mogu se postaviti u odnosu na ostvarivanje ovih prava osim onih koja su u skladu sa zakonom i koja su nužna u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti ili javne sigurnosti, radi očuvanja javnog poretku, za sprječavanje kriminala, za zaštitu morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih. Prava se mogu također, u posebnim oblastima ograničiti u skladu sa zakonom i opravdati javnim interesom u demokratskom društvu.“

Članom 12. stav (2) Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, propisano je „2. Svako lice slobodno je da napusti bilo koju zemlju uključujući tu i svoju vlastitu. Naprijed navedena prava mogu biti predmet samo zakonom predviđenih ograničenja koja su nužna za zaštitu nacionalne sigurnosti, javnog poretku, javnog zdravlja ili javnog morala, ili prava i sloboda drugih lica, i u skladu su s drugim pravima priznatim ovim Paktom“, obaveze država su: da izdaju dokumente kao i da se suzdrže od postavljanja prepreka pred pojedinca koji želi da ode.

Član 13. paragraf 2 Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima: „Svako ima pravo da napusti bilo koju zemlju, uključujući svoju, i da se vrati u svoju zemlju.“

Evidentno je da je ovo pravo uključeno u najveći dio instrumenata zaštite ljudskih prava i cilj mu je da se obezbjedi da ljudi mogu slobodno da se kreću, kao i da odu iz zemlje u kojoj se nalaze. Države imaju pravo da stavljam ograničenja na pravo da se ode, ali takva ograničenja moraju da budu neophodna. Evropski sud za ljudska prava ima veliku jurisprudenciju u pogledu ovog prava, kao i o slobodi kretanja na domaćem nivou, ali i o restrikcijama koje države stavlju na to pravo.

U BiH sve veći broj fizičkih lica iz ekonomskih, političkih ili drugih razloga napuštaju teritoriju BiH, privremeno ili trajno, posebno u periodu liberalizacije viznog režima, kada je odlazak iz zemlje znatno olakšan.

Ono što se javlja kao pitanje jeste, kako osigurati ispunjenje obaveza u skladu sa ugovorom predviđenim uslovima tj. kako osigurati vraćanje glavnog duga i plaćanje kamate u slučaju spremnosti otplate od strane klijenata, odnosno koje radnje sprovesti u slučaju naplate potraživanja prinudnim putem.*

Kako plaćanja iz inostranstva nosi veće troškove transfera novca, isti mogu biti dodatna prepreka za izmirenje obaveza na ovaj način, s tim u vezi Banke u cilju dobrovoljnog izmirenja trebaju razmotriti sve opcije kroz koje se može osigurati servisiranje obaveza i to:

- Omogućiti plaćanje od strane trećih lica;
- Izvršiti modifikaciju otplatnog plana prilagođeno mogućnostima klijenta;
- Ostalo.

Ukoliko na strani dužnika ne postoji volja za dobrovoljno izmirenje obaveza i isti napusti teritoriju BiH, Banka ima opciju sprovodenja aktivnosti u cilju naplate potraživanja prinudnim putem, koristeći sredstva obezbeđenja.

Zakonski propisi koji regulišu ovu oblast: Zakon o prebivalištu i boravištu državljana BIH, Zakon o mjenici, Zakon o obligacionim odnosima i Zakon o izvršnom postupku.

Primjer iz prakse – stanje u BiH

Banka, u slučaju da dužnik ne izmiruje obaveze, primarno sprovodi aktivnosti u cilju naplate potraživanja vansudskim putem.

U procesu vansudske naplate cilj je doći do svih mogućih informacija (od članova porodice, sudužnika, jemca i dr.) i to:

- zemlja odlaska/adresa prebivališta-boravišta (na koju bi se mogla dostavljati pismena – pozivi banke/suda, pisma opomene i dr.)

---

*Vidite grafikone i podatke na strani 15

- kontakt telefon
- vremenski period odsustva
- mogućnost plaćanja
- druge informacije koje su od značaja.

Ukoliko se u procesu sprovođenja vansudskih radnji ne postignu adekvatni rezultati, u zavisnosti od predmeta iz kojeg se može namiriti potraživanje, pred nadležnim sudom pokreće se sudska postupak i to:

Kada je predmet izvršenja pokretna ili nepokretna imovina u vlasništvu dužnika koji je napustio područje BiH, nema prepreka za vođenje izvršnog postupka, osim što se ukoliko se ne zna adresa na koju se pismena mogu dostaviti, vrši javno oglašavanje radnji suda što uzrokuje dodatne troškove izvršnog postupka, odnosno postavlja privremeni zastupnik.

Kada nema predmeta izvršenja, izdejstvovati pravosnažnu i izvršnu presudu pred nadležnim sudom u BiH, te tražiti njeno priznavanje u zemlji prebivališta/boravišta dužnika.

Proces priznavanja odluke suda kao i njeno sprovođenje vrši se u skladu sa relevantnim propisima te zemlje od strane advokata koji zastupaju interes Banke kao punomoćnici. U ovom slučaju ključne informacije do kojih bi banka trebala doci, a kako bi se ostvarila svrha i opravdali troškovi postupka u drugoj zemlji su:

- adresa prebivališta/boravišta
- Izvor primanja (da li se radi o prijavljenom radu, primanjima osnovom socijalne pomoći i dr.)
- vlasništvo na nepokretnim ili pokretnim stvarima

Kod nekih sudova je moguće izdejstvovati oduzimanje putnih isprava koje pripadaju dužnicima, što se u nekim slučajevima pokazalo kao siguran način namirenja duga jer dužnici ne mogu napustiti teritoriju BiH, ali ova opcija otvara pitanje zaštite ovog prava propisana dokumentima međunarodnog karaktera.

Dodatno, kao problem javlja se mogućnost dvojnog državljanstva, kada se za potrebe putovanja mogu koristiti isprave druge zemlje, te u konačnosti i sticanje državljanstva druge zemlje i odricanje od BiH državljanstva.

Postupak naplate potraživanja, ako dužnik odseli u inostranstvo je dugotrajan i skup, sa neizvjesnim ishodom, te naplata treba biti bazirana na intenzivnom sprovođenju radnji u procesu vansudske naplate sa strategijom primjenjivom za svaki slučaj pojedinačno, kao sto je npr. komunikacija sa članovima porodice, modifikacije plaćanja i sl.

Kako se osnovom izdejstvovanih presuda može pokrenuti postupak izvršenja u roku od 10 godina, a u ovom periodu se može steći pravo vlasništva na nekretninama, pokretnim stvarima, primanjima (naslijđivanje, kupovina, ostvarivanje prava na penziju i sl.), na teritoriji BiH, potrebno je vršiti periodične provjere kod nadležnih registara, te u skladu sa utvrđenim, određivati daljnji proces izvršenja.

Iskustva iz okruženja

Sve zemlje iz okruženja, susreću se više - manje sa sličnim problemom.

Zemlje članice EU, u pogledu trajnog iseljavanja u jednu od zemalja u EU su donekle u boljem položaju, jer je riječ o jedinstvenom ekonomskom prostoru, ali i u takvim slučajevima troškovi traženja adrese i vođenja postupaka su visoki i aktivnosti su uglavnom bazirane na sprovođenje vansudskih radnji.

Kako se radi o pravu zagarantovanom kako internim propisima tako i međunarodnim dokumentima, u procesu ograničenja ovog prava ESZLJP je donio oduku u predmetu Gočev protiv Bugarske iz 2009. godine, koji se tiče zabrane napuštanja zemlje izrečene u svrhu naplate duga. Sud je opet prihvatio da, u principu, takva zabrana može da bude u skladu sa članom 2. Protokola br. 4 uz Konvenciju sve dok je opravdana i traje onoliko dugo koliko ostvaruje cilj garancije

naplate duga (paragraf 49). Međutim, Sud je utvrdio da je zabrana bila automatske prirode, bez bilo kakvog limita u pogledu opsega i trajanja te, shodno tome, nije bila opravdana i proporcionalna legitimnom interesu koji je navodno trebala da ostvari.

Banke iz okruženja kao Povjerioci se u osnovi baziraju na postojeća sredstva obezbeđenja i vansudsku naplatu. Vrlo rijetko se odlučuju na aktivnosti izvan granica države, iz razloga što se u većini slučajeva radi o dužnicima koji u stranoj državi nemaju imovine koja bi mogla biti predmet izvršenja i odlazak je egzistencijalnog karaktera, u korelaciji sa troškovima i vremenom potrebnim za ove aktivnosti, sa neizvjesnošću ishoda, postavlja se pitanje svrshishodnosti.

Prijedlog mogućeg rješenja

- Povećanje kazni za fizička lica koja se ne prijave u DKP shodno Zakonu, te uspostaviti efikasnu razmjenu informacijama o istom između sudskeh organa u BiH.
- Osigurati sporazum o priznavanju sudske presude, sa što većim brojem zemalja, posebno sa zemljama EU.
- Agencija za identifikaciona dokumenta BiH, vodi i održava centralnu evidenciju podataka o prebivalištu i boravištu državljanina BiH, državljanin koji se stalno nastani u inostranstvu, ili koji u inostranstvu boravi duže od tri mjeseca, kod nadležnog diplomatsko-konzularnog predstavništva BiH odjavljuje svoje prebivalište u BiH i prijavljuje mjesto boravka u inostranstvu, ukoliko isti ne namjerava da se stalno nastani u zemlji u kojoj trenutno boravi i ukoliko održava efektivnu vezu sa BiH (npr. ako ima porodicu ili članove porodice u BiH, ili ako u BiH ima kuću, stan ili preduzeće u vlasništvu i sl.), nije dužan da odjavi prebivalište u BiH, ne oduzima mu se lična karta državljanina BiH, ali je dužan da kod nadležnog diplomatsko-konzularnog predstavništva prijavi mjesto boravka u inostranstvu, gdje ostvaruje sve konzularne i druge usluge.

- Kako nadležno diplomatsko-konzularno predstavništvo ima informaciju o prebivalištu / boravištu, omogućiti pristup ovim informacijama legitimnim povjeriocima.
- Osigurati ograničenje kretanja u skladu sa internim propisima i međunarodnim dokumentima.

Korisnost za društvenu zajednicu

Uređenje ovog područja je preduslov za funkcionisanje prava i osiguranje pravne sigurnosti povjerioca i dužnika, a također i zaštitu jemaca i sudužnika koji preuzimaju otplate potraživanja banaka od korisnika koji odlaze iz zemlje.

3

DEVIZNO POSLOVANJE

3

DEVIZNO POSLOVANJE

3. 1. INVESTICIJE FIZIČKIH LICA U INOSTRANSTVU

Aktuelno pitanje

Izmjena Zakona o deviznom poslovanju RS / FBiH i Zakona o spoljno trgovinskoj politici BiH.

Primjer iz prakse – stanje u BiH

Nesklad između zakonskih odredbi u entitetskim Zakonima o deviznom poslovanju i Zakonu o spoljnotrgovinskoj politici BiH, u pogledu prava ulaganja i investiranja u inostranstvo (pravna i fizička lica).

U zakonima o deviznom poslovanju entiteta navedeno je da: „Rezidenti mogu slobodno vršiti plaćanje i prenos kapitala po osnovu sticanja, prodaje i likvidacije direktnih investicija u inostranstvu samo ako je taj posao registrovan i izvršen u skladu sa propisima koji regulišu spoljnotrgovinsko poslovanje“. Pod pojmom rezident u Zakonu o deviznom poslovanju obuhvaćeni su i pravna i fizička lica. Međutim pošto u Zakonu o spoljnotrgovinskoj politici BiH samo su precizirani uslovi za pravna lica, mogućnost investiranja i ulaganja rezidenata fizičkih lica ovim je onemogućena, što je u suprotnosti sa preporukama i direktivama EU o slobodnom kretanju kapitala, koje su i bile povod za izmjene Zakona o deviznom poslovanju entiteta.

Entitetskim Zakonima o deviznom poslovanju propisano je da Vlade entiteta propisuju uvjete osobnih i fizičkih prijenosa stranih sredstava

plaćanja i domaće valute. Kako do sada nije donesen propis kojim se definiraju uvjeti osobnih prijenosa, tako se poslovnim bankama javljaju problemi prilikom definiranja i procesiranja naloga iz osnova osobnih prijenosa.

Ukoliko fizičko lice iz BiH želi da investira, osnuje, kupi udio ili dokapitalizuje preduzeće u inostranstvu, zbog navedene neusklađenosti, proces se usložnjava pronalaženjem raznih dozvoljenih opcija između domaćeg ulagača fizičkog lica i prodavca, suinvestitora, suosnivača u inostranstvu.

Iskustva iz okruženja

Po našim saznanjima u zemljama okruženja nema navedenog neslaganja zakonskih propisa

Prijedlog mogućeg rješenja

Potrebno je uskladiti propise o spoljno-trgovinskoj politici BiH tako da se obuhvate i fizička lica pored pravnih lica kao subjekti u dijelu teksta „Obavljanje privrednih djelatnosti u inostranstvu“.

Korisnost za društvenu zajednicu

Korisnost je višestruka.

3. 2. KUPOVINA OPREME U INOSTRANSTVU BEZ UVОZA U BIH

Aktuelno pitanje

Problemi plaćanja kupljene opreme u inostranstvu koja se neće uvesti u BiH.

Primjer iz prakse – stanje u BiH

Članak 17. Zakona o deviznom poslovanju FBiH

Dozvoljeno je kupiti nekretninu u inozemstvu i platiti je transakcijom iz BiH, ali nije dozvoljeno kupiti opremu za tu nekretninu i platiti je s računa u BiH, jer neće doći do uvoza u BiH.

Iskustva iz okruženja

Po trenutnim saznanjima u zemljama okruženja nema navedenog neslaganja zakonskih propisa.

Prijedlog mogućeg rješenja

Definirati mogućnost provođenja naloga kad klijent ulaže u vlastitu nekretninu u inozemstvu, te propisati uvjete za realizaciju tog istog.

Korisnost za društvenu zajednicu

Korisnost je višestruka.

3.3. STATUS STRANIH PODRUŽNICA

Aktuelno pitanje

Entitetski Zakoni o deviznom poslovanju, Zakon o vanjskotrgovačkom poslovanju i Zakon o vanjskotrgovačkoj politici BiH su nedostatni za normalan rad stranih podružnica.

Primjer iz prakse – stanje u BiH

Kako trenutno važeći Zakon nije usklađen s postojećom regulativom, osobito u dijelu definiranja statusa stranih podružnica, tako te iste

nemaju mogućnost pravilnog i efikasnog organiziranja rada i poslovanja. Podružnice stranih kompanija koje su otvorene kao rezidenti i upisane u sudske registre (kao d.o.o.), ali nemaju registraciju za vanjskotrgovinsku razmjenu, susreću se s problemom provedbe deviznih platnih naloga. To isto dovodi do neujednačene prakse provođenja naloga inozemnog platnog prometa u bankama. Na banci je odgovornost u provođenju platnih naloga prema inozemstvu i u obvezi je svaku transakciju provjeriti s aspekta vjerodostojnosti dokumentacije koja se prilaže uz nalog za plaćanje. Budući da Podružnice nisu registrirane kod suda za obavljanje vanjskotrgovinskih poslova, nije moguće vršiti plaćanja prema inozemnim dobavljačima. S aspekta dozvoljenih transakcija inozemnog platnog prometa, dozvoljene su transakcije prijenosa dobiti prema društvu osnivaču podružnice pod uvjetom da podružnica nema neizmirenih dospjelih obveza po osnovu javnih prihoda. Osim problema s internacionalnim klijentima, javlja se potencijalni operativni rizik da se ipak provedu ove transakcije, ako se ne obrati dovoljno pozornosti.

Iskustva iz okruženja

Po trenutnim saznanjima u zemljama okruženja nema navedenog neslaganja zakonskih propisa.

Prijedlog mogućeg rješenja

Donijeti novi Zakon o vanjskotrgovinskom poslovanju, s posebnim naglaskom na definiranje statusa stranih podružnica te u pogledu obuhvaćenosti fizičkih osoba glede prava ulaganja i investiranja u inozemstvo.

Korisnost za društvenu zajednicu

Korisnost je višestruka.

3.4. REALIZACIJA NALOGA PLAĆANJA PREMA INOSTRANSTVU BEZ DOSTAVLJANJA OSNOVA PLAĆANJA

Aktuelno pitanje

Kako realizirati nalog plaćanja prema inostranstvu bez dostavljanja osnova plaćanja?

Primjer iz prakse – stanje u BiH

Trenutno pravnim propisima nije regulirana mogućnost, niti uvjeti pod kojim poslovne banke mogu s klijentima izuzetno i za određene vrste plaćanja ugovoriti realizaciju naloga plaćanja prema inozemstvu bez dostavljanja osnova plaćanja (npr. Plaćanja po tekućim poslovima koja su posljedica uvoza roba), a kakva praznina može dovesti do izloženosti riziku od nepravilne primjene entitetskih Zakona o deviznom poslovanju.

Iskustva iz okruženja

Slična rješenja su predviđena pozitivnim zakonskim propisima Republike Srbije, gdje se Odlukom o uslovima i načinu obavljanja platnog prometa sa inostranstvom propisuje mogućnost pismenog ugovaranja inozemnog plaćanja bez dostave osnova plaćanja.

Prijedlog mogućeg rješenja

Donijeti podzakonski akt kojim će se bliže propisati uvjeti i potrebna dokumentacija za sve tekuće i kapitalne poslove definirane entitetskim zakonima o deviznom poslovanju, a sve u cilju jedinstvenog postupanja svih banaka na području BiH.

Korisnost za društvenu zajednicu

Korisnost je višestruka.

3. 5. DONACIJE PREMA INOSTRANSTVU

Aktuelno pitanje

Nepostojanje pravne regulative potrebne za finansijske transakcije donacija prema ino strankama

Primjer iz prakse – stanje u BiH

Zakon o humanitarnoj djelatnosti i humanitarnim organizacijama ne sadrži odredbe na osnovu kojih možemo određeno plaćanje koje je posljedica humanitarne pomoći “uokviriti” u odredbe Zakona o deviznom poslovanju. Činjenica nepostojanja posebnih zakonskih propisa o donacijama i humanitarnoj djelatnosti svojevrsna je prepreka glede plaćanja po ovom osnovu, što u konačnici može rezultirati nezadovoljstvom klijenata i/ili izloženosti riziku plaćanja kazni za realizaciju naloga suprotno zakonskim propisima.

Iskustva iz okruženja

U Srbiji su donacije regulirane člankom 34. Zakona o deviznom poslovanju, a preciznije i Zakonom o donacijama i humanitarnoj pomoći.

Prijedlog mogućeg rješenja

U okviru Zakona o deviznom poslovanju definirati donacije i uvjete za realizaciju naloga iz osnova donacija i humanitarne pomoći.

Korisnost za društvenu zajednicu

Korisnost je višestruka.

3. 6. OGRANIČENJA ZA PLAĆANJE PREMA DRUGIM ZEMLJAMA, IZVAN ZEMLJE SJEDIŠTA DRUŠTVA

Aktuelno pitanje

Nedostatak i nejasna pravna regulativa vezana za plaćanje prema drugim zemljama, izvan zemlje sjedišta Društva.

Primjer iz prakse – stanje u BiH

Član 2. Zakona o deviznom poslovanju FBiH

Nadležno ministarstvo je zauzelo stav da se plaćanje, naplaćivanje i prijenosi mogu obavljati iz sjedišta/prebivališta rezidenta u sjedište / prebivalište nerezidenta i suprotno. Svako plaćanje, naplata ili prijenos sredstava s računa rezidenta ili nerezidenta na račun otvoren u drugoj državi je suprotan zakonskom propisu. Svaka transakcija mora imati pravni osnov u tekućim ili kapitalnim poslovima definiranim članom 2. Zakona o deviznom poslovanju. FMF-u je upućen upit kojim se traži preciznije tumačenje na relevantne pravne osnove na temelju kojih je zauzet prethodno opisani stav.

Iskustva iz okruženja

Velik broj zemalja dozvoljava otvaranje deviznih računa u inozemstvu rezidentima drugih zemalja, bez ograničenja, uključujući naročito zemlje članice EU (dozvoljeno otvaranje računa u drugoj zemlji članici EU).

Prijedlog mogućeg rješenja

Definirati mogućnost provođenja naloga za plaćanje u inozemstvo, u korist računa korisnika sredstava, koji nije otvoren u zemlji u kojoj je sjedište poduzeća.

Korisnost za društvenu zajednicu

Korisnost je višestruka.

3.7. NEMOGUĆNOST PLAĆANJA NAKNADE IZ UGOVORA O DJELU NA RAČUN U INOSTRANSTVU

Aktuelno pitanje

Pravna nedorečenost načina plaćanja naknada iz ugovora o djelu na račun u inostranstvu.

Primjer iz prakse – stanje u BiH

U Federaciji BiH trenutno je nadležno Ministarstvo finansija zauzelo stav da je provedba naloga za plaćanje u inozemstvo po ugovoru o djelu protivno Zakonu o deviznom poslovanju. Ovakav stav predstavlja svojevrsnu prepreku, obzirom na učestalu pojavu ovih situacija (isplata honorara gostujućim profesorima, kazališnim trupama i slično).

Iskustva iz okruženja

U Republici Srpskoj je dozvoljen ovakav način isplate direktno na račun nerezidenta u inozemstvo.

Prijedlog mogućeg rješenja

U okviru Zakona o deviznom poslovanju definirati mogućnost provođenja naloga za plaćanje u inozemstvo po osnovu ugovora o djelu za uslugu izvršenu u BiH, a sve uz predočenje dokaza o izmirenju poreznih obveza.

Korisnost za društvenu zajednicu

Uspostavljanje boljeg poslovnog ambijenta.

4 PORESKA TEMATIKA

4

PORESKA TEMATIKA

4.1. TRETMAN POSLOVNIH JEDINICA U DRUGOM ENTITETU KOJE NEMAJU SVOJSTVO PRAVNOG LICA

Aktuelno pitanje

Neusklađenost metodologija obračuna poresko priznatih prihoda i rashoda po entitetskim propisima.

Primjer iz prakse – stanje u BiH

Član 32. Zakona o porezu na dobit Federacije BiH propisuje:

Ukoliko tokom poreznog perioda privredno društvo - rezident Federacije ostvaruje dobit iz poslovanja putem podružnice u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu, porez na dobit koji taj rezident treba platiti u Federaciji umanjuje se za iznos poreza koji je platio ili treba platiti na dobit ostvarenu u Republici Srpskoj, odnosno Brčko Distriktu u skladu sa ovim članom. Umanjenje poreza na dobit ne može preći iznos dobiti iskazane u skladu s Odredbama Porezne osnovice ovog Zakona.

Član 51. Zakona o porezu na dobit Republike Srpske propisuje:

(1) Ukoliko poreski obveznik ostvaruje dobit iz drugog entiteta ili Brčko Distrikta BiH, porez na dobit koji taj poreski obveznik treba da plati u vezi sa tom dobiti umanjuje se za iznos poreza koji je platio ili treba da plati na taj prihod u drugom entitetu ili Brčko Distriktu BiH.

(2) Umanjenje poreza na dobit u smislu stava 1. ovog člana ne može preći iznos poreza koji bi inače platio za taj iznos dobiti u Republici Srpskoj.

Ovakvi propisi komplikiraju podnošenje poreznih prijava za banke koje imaju osnovane poslovne jedinice u drugim entitetima zbog neusuglašenosti zakona i različitog tretmana pojedinih prihoda i rashoda, te obveze posjedovanja računovodstvenih evidencija i sačinjavanje Bilance stanja i Bilance uspjeha po entitetima što dovodi do duplog plaćanje poreza, te izrade duplih prijava za poslovne jedinice (po propisima sjedišta banke i po propisima sjedišta poslovne jedinice) za taj iznos dobiti u Republici Srpskoj.

Član 22. Zakona o porezu na dobit Republike Srpske definiše da su priznati rashoda, po osnovu indirektnih otpisa plasmana najviše do iznosa koji propisuje Agencija za bankarstvo Republike Srpske za kategorije kredita B, C, D i E.

Rashodi indirektnih otpisa plasmana koji spadaju u kategoriju A prema klasifikaciji ABRS ne uključuju se u obračun osnovice poreza na dobit (po osnovu izdanog Mišljenja Ministarstva financija Republike Srpske).

Usklađivanje definiranog načina obračuna i priznavanja poreskih rashoda/prihoda sa MSFI i MRS jer je iznos rashoda/prihoda kod pojedinih pozicija poreskog balansa izведен iz obračunskih/izvještajnih a ne iz knjigovodstvenih evidencija. Na ovaj način je moguća situacija da se u poreskim balansima priznaju prihodi ili rashodi koji nisu knjigovodstveno evidentirani i ne čine komponentu poslovnog rezultata.

Uz usklađiti metodologiju obračuna poresko priznatih prihoda i rashoda na način da poresko priznati prihodi i rashodi isključivo proističu iz priznavanja prihoda i rashoda u skladu sa primjenljivim MSFI/MRS u poslovnim evidencijama.

U Zakonu o porezu na dobit Federacije BiH priznati su rashodi po osnovu indirektnih otpisa plasmana u skladu sa relevantnim MSFI/MRS.

Iskustva iz okruženja

Ne postoje ovakva iskustva iz okruženja.

Prijedlog mogućeg rješenja

Izmjena Zakona o porezu na dobit RS u pravcu izjednačavanja sa Zakonom o porezu na dobit FBiH.

Razmotriti mogućnost da se Zakonom regulira izrada porezne prijave poreza na dobit prema sjedištu pravne osobe/banke a da se raspodjela poreza vrši po principu učešća dobiti poslovne jedinice, u ukupnoj dobiti pravne osobe/banke.

Korisnost za društvenu zajednicu

Podiže se stepen sigurnosti porezne problematike u BiH a samim tim i povećanje ino investicija u privredu BiH.

4.2. NEUJEDNAČENA PRAKSA U PLAĆANJU POREZA NA DODANU VRIJEDNOST

Aktuelno pitanje

Praksa pokazuje različit pristup tretmana oporezivanja nekih finansijskih usluga (izdavanje potvrda, naknade po kartičnom poslovanju) koji zavisi od tumačenja inspektora na terenu.

Primjer iz prakse – stanje u BiH

Član 25. stav (1) tačka 4. Zakona o PDV-u propisuje da su sljedeće finansijske usluge oslobođene plaćanja PDV-a:

- a. odobravanje i upravljanje kreditima, jamstvima ili drugim oblicima kreditnog osiguranja od strane kreditora;
- b. usluge koje su povezane s upravljanjem depozitima, ušteđevinom i bankovnim računima, vođenjem platnih transakcija, prijenosom i izvršavanjem dospjelih obveza, unovčavanjem čekova ili drugih finansijskih instrumenata, osim s plaćanjem dugova i faktoringa;

- c. transakcije, uključujući vrijednosne papire, koje se odnose na novčanice i kovanice koje predstavljaju zakonsko sredstvo plaćanja u svakoj zemlji, osim kolekcionarskih predmeta (kovаницa od zlata, srebra i drugih materijala, novčanica koje se ne koriste kao zakonsko sredstvo plaćanja i kovanica numizmatičke vrijednosti);
- d. trgovanje dionicama ili drugim vidovima sudjelovanja u poduzećima, obveznicama i drugim vrijednosnim papirima, uključujući njihovo izdavanje, osim čuvanja vrijednosnih papira;
- e. upravljanje investicijskim fondom;

Također Član 2a. Pravilnika o primjeni Zakona propisuje Glavni i sporedni promet:

“U skladu s Zakonom o PDV-u primjenjivat će se princip koji se odnosi na glavne i sporedne promete. Sporedni prometi imaju isti PDV tretman kao i osnovni promet koji vrši isti porezni obveznik. Promet se smatra sporednim u odnosu na osnovni promet, ako on za klijenta ne predstavlja cilj sam po sebi, nego preduvjet za korištenje ili sredstvo za bolje korištenje osnovnog prometa.“

Iskustva iz okruženja

U zemljama u okruženju naknada po kartičnom poslovanju kao i izdavanje potvrda klijentima fizičkim i pravnim osobama ne podliježu obračunu i plaćanju PDV.

Prijedlog mogućeg rješenja

Na temelju popisa naknada po kartičnom poslovanju, kao i popisa potvrda UIO treba dati jasnu instrukciju koje su naknade za kartično poslovanje i potvrde oporezive PDV.

Korisnost za društvenu zajednicu

Podiže se stepen sigurnosti porezne problematike u BiH a samim tim i povećanje ino-investicija u privredu BiH.

5

OBAVEZNE REZERVE

5

OBAVEZNE REZERVE

Aktuelno pitanje

Obavezna rezerva predstavlja iznos sredstva koje su banke u obavezi da polože na račune koje je Centralna banka BiH propisala za ovu namjenu. U uslovima monetarne regulacije, kakva je na snazi u BiH, obavezna rezerva predstavlja jedini i osnovni instrument monetarne politike CBBiH.

Ono što je značajno za bankarski sektor jeste pitanje – šta čini obaveznu rezervu?

Usprkos rješenjima centralnih banaka drugih zemalja, Centralna banka BiH se odlučila za koncept prema kojem obaveznu rezervu čine isključivo novčani depoziti kod CBBiH.

Polazeći od činjenice da mehanizam obaveznih rezervi pruža mogućnost CBBiH da u sklopu tekuće monetarne politike kratkoročno reguliše kreditni potencijal poslovnih banaka pomoću visine stope obaveznih rezervi, očigledni su razlozi zbog kojih banke preispituju opravdanost održavanja obavezne rezerve isključivo kroz novčane depozite.

Primjer iz prakse – stanje u BiH

Član 36, stav 2. Zakona o Centralnoj banci BiH definiše: „Obavezne rezerve se održavaju držanjem novčanih depozita kod Centralne banke preko njene centrale i glavnih jedinica i obračunavaju se kao prosječne dnevne rezerve u desetodnevnom periodu“. Slično je definisano i Odlukom o utvrđivanju i održavanju obavezne rezerve i utvrđivanje naknade za iznos rezerve koju je donijela Centralna banka BiH na osnovu zakonskih ovlaštenja.

Posljednjih 3-5 godina, od strane finansijskih institucija, došlo je do intenzivnog ulaganja u dužničke instrumente, obveznice i trezorske zapise, koje emituju Vlada Federacije BiH i Republike Srpske, kao i kantonalne vlade, gradovi i općine. Oko 7-10% aktive bankarskog sektora čini ulaganje u navedene vrijednosne papire.

U slučaju problema likvidnosti, na tržištu ne postoji značajan obim transakcija niti transparentno formiranje cijena.

Iskustva iz okruženja

Postoje zemlje koje u svojim regulativama priznaju državne obveznice kao sredstva najvišeg stepena kvaliteta i koriste ih za izračun koeficijenata likvidnosti.

Da li se ta iskustva mogu primijeniti i u Bosni i Hercegovini iako BiH nema svojih državnih obveznica nego su emitenti entiteti i niži organizacioni oblici državnog ustroja?

Prijedlog mogućeg rješenja

Da ovaj član glasi: „Obavezne rezerve se održavaju držanjem gotovine, novčanih depozita kod Centralne banke preko njene centrale i glavnih jedinica ili vrijednosnih papira koje emitiše država BiH i entiteti, a obračunavaju se kao prosječne dnevne rezerve u desetodnevnom periodu.“

Ovim bi banke same napravile sekundarno tržište na bazi repo transakcija. Banke bi držale daleko manje sredstava iznad računa rezervi, veći dio, koji sada drže radi sigurnosti, bi uposlije. Na bazi ovoga vjerovatno bi se spoljni dug u velikoj mjeri mogao zamijeniti unutrašnjim.

Korisnost za društvenu zajednicu

Podiže se stepen likvidnosti finansijskog sektora, jača kreditni potencijal banaka i povećava investicioni portfolij što će imati pozitivne efekte na rast BDP-a. Bilo bi dobro da se na bazi ovih stavova napravi primjerena projekcija veličine i strukture sredstava koja bi na ovaj način bila oslobođena.

6

PRISTUP IDDEEA

6

PRISTUP IDDEEA

Aktuelno pitanje

Važeći propisi bankama registrovanim u Bosni i Hercegovini daju mogućnost online pristupa podacima iz evidencija koje vodi Agencija za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: „IDDEEA“), ali i ostavljaju mogućnost različitog tumačenja po pitanju toga da li banke u pojedinim slučajevima imaju pravo pristupa podacima o prebivalištu/boravištu građana i o motornim vozilima u njihovom vlasništvu bez da su prethodno pribavile saglasnost lica o čijim podacima se radi za takav pristup.

Imajući u vidu da banke ovakvom pristupu podacima pribjegavaju u slučajevima kada te podatke ne mogu pribaviti od svojih klijenata, odnosno u slučajevima kada klijenti ne izmiruju ili neuredno izmiruju svoje obaveze prema povjeriocima, malo je vjerovatno da bi takvi klijenti bili spremni da daju takvu saglasnost.

Primjer iz prakse - stanje u BiH

Zakon o Agenciji za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine u članu 8. stav 3. propisuje koje evidencije vodi IDDEEA, a u te evidencije spadaju i evidencija prebivališta i boravišta državljana BiH i evidencija registracije motornih vozila i dokumenata za registraciju.

Na osnovu odredbi Zakona o zaštiti ličnih podataka, podaci o prebivalištu i vlasništvu nad motornim vozilom mogu se smatrati ličnim podacima, a takvi podaci po osnovu ovog Zakona uživaju posebnu zaštitu.

Pravilnik o načinu pristupa evidencijama i razmjeni podataka propisuje da pravna lica koja imaju pravni interes mogu sa IDDEEA-om ugovoriti stalni pristup podacima čije evidencije vodi IDDEEA, te da u tako zaključenom ugovoru mora posebno biti definisana obaveza pravnog lica da obezbijedi uslove pristupa u skladu sa članom 5. Zakona o zaštiti ličnih podataka.

Zakon o zaštiti ličnih podataka u članu 5. propisuje da se lični podaci mogu obrađivati samo uz saglasnost nosilaca podataka (lica o čijim ličnim podacima se radi), a u članu 6. izuzetke kada za obradu podataka nije potrebna saglasnost nosilaca podataka. To praktično znači da banke trebaju da pribave saglasnost svojih klijenata fizičkih lica za pristup njihovim ličnim podacima, osim ako takav pristup ne spada u neki od izuzetaka koji su propisanih članom 6. navedenog zakona. Način na koji su ti izuzeci definisani ostavlja mogućnost različitog tumačenja da li pristup podacima o prebivalištu i vlasništvu nad motornim vozilima od strane banaka, a posebno u slučajevima kada se ti podaci prikupljaju u cilju naplate potraživanja, može da se razumije kao jedan od propisanih izuzetaka.

Podaci o prebivalištu i vlasništvu nad motornim vozilima klijenata su bankama neophodni u postupcima naplate potraživanja, odnosno u slučajevima kada klijenti ne izmiruju ili neuredno izmiruju svoje obaveze, te je od velike važnosti da se ne ostavi prostora različitim tumačenjima i pravnoj nesigurnosti.

Iskustva iz okruženja

U većini zemalja u okruženju je, do stupanja na snagu Uredbe (EU) 2016/679 Evropskog parlamenta i Savjeta od 27. aprila 2016. godine o zaštiti fizičkih lica u pogledu obrade ličnih podataka i o slobodnom prometu takvih podataka i ukidanju Direktive 95/46/EZ (dalje: GDPR) bio dozvoljen pristup podacima iz javnih evidencija, a pitanje pristupa je bilo prvenstveno pitanje tehničkih mogućnosti i konkretnih rješenja na koji način će se taj pristup ostvarivati (npr. različiti izvodi, online baze i sl.).

S obzirom na to da je implementacija rješenja GDPR u propisima Bosne i Hercegovine nije sprovedena i da se u ovom trenutku ne može predvidjeti u kojoj mjeri će se GDPR implementirati i reflektovati na rad pojedinih institucija i poslovnih subjekata u BiH, smatramo da eventualne izmjene važećeg Zakona o zaštiti ličnih podataka BiH kako je predloženo u ovom radu, ne bi bile u suprotnosti sa EU standardima i sa trenutnim zakonodavstvom važećim u Bosni i Hercegovini.

Prijedlog mogućeg rješenja

U članu 6. Zakona o zaštiti ličnih podataka unijeti još jedan izričit izuzetak od obaveze pribavljanja saglasnosti nosilaca podataka za obradu njihovih ličnih podataka, ili precizirati postojeće tačke b) i e) na način kojim se osigurava pravo bankama da preuzmu lične podatke (potencijalnih) klijenata prilikom uspostave poslovnog odnosa, kao i za potrebe zaštite vlastitih interesa u slučaju da klijent ne ispunjava obaveze preuzete ugovorom

Na ovaj način bi se izbjegla mogućnost različitog tumačenja člana 6. alineja b) i e) Zakona o zaštiti ličnih podataka, a time i pravne nesigurnosti do koje takva različita tumačenja dovode.

Korisnost za društvenu zajednicu

Izbjegavanje bilo kakvih nedoumica i različitih tumačenja u ovoj konkretnoj situaciji može imati pozitivne posljedice, i za klijente banaka i za banke.

Korisnost za klijente banaka koji uredno izmiruju svoje obaveze bi se ogledala u tome što bi povećani procenat urednog izmirivanja obaveza ostavio bankama mogućnost da, zbog smanjenog rizika naplate, svojim klijentima nude povoljnije poslovne uslove. Korisnost za banke bi se ogledala u tome da bi pribavljanjem ažurnih podataka o klijentima koji ne izmiruju ili neuredno izmiruju svoje obaveze banke imale veću mogućnost naplate, smanjene troškove naplate i slično.

7

USKLAĐIVANJE PROPISA UNUTARNJEG PLATNOG PROMETA

7

USKLAĐIVANJE PROPISA UNUTARNJEG PLATNOG PROMETA

7. 1. USKLAĐIVANJE ZAKONSKIH PROPISA U OBLASTI PLATNOG PROMETA IZMEĐU REPUBLIKE SRPSKE, FEDERACIJE BIH I DISTRIKTA BRČKO

Aktuelno pitanje

Neusklađeni pravni propisi u oblasti platnog prometa unutar BiH (entiteta i Distrikta Brčko) proizvode dosta poteškoća u svakodnevnom radu.

Primjeri iz prakse – stanje u BiH

U Distriktu Brčko nije donesen Zakon o unutrašnjem platnom prometu i ne postoji zakonski propis o obavezi prijavljivanja podataka u jedinstvene registre računa (APIF i FIA), kao što postoji u entitetima.

U svakodnevnom bankarskom poslovanju dolazi do nesuglasica i neravnopravnog položaja privrednih subjekata u oblasti platnog prometa u zavisnosti gdje su registrovali svoje sjedište, na teritoriji BiH.

Zakon o UPP-u i podzakonski akti definišu pitanje vrste računa, glavnog računa i obaveza prijavljivanja u JRR APIF-a odnosno FIA-e u zavisnosti od entiteta gdje je račun otvoren tako da banke nemaju ni zakonsku obavezu da zahtijevaju od klijenata određivanje vrste računa prema entitetskim zakonima, jer u istim je decidno definisano da se odnose na banke i klijente tog entiteta.

U Brčko Distriktu BiH se ne mogu primjenjivati entitetski zakoni o unutrašnjem platnom prometu, tako da i dalje postoji mogućnost da dužniku ne budu blokirani svi računi. Brčko Distrikt u BiH ima Zakon o Poreskoj upravi Brčko Distrikta BiH (Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH broj 3/02, 42/04, 8/06, 3/07, 19/07, 33/07 i 2/08), Zakon o izvršnom postupku Brčko Distrikta BiH (Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH, broj 50/11) i Zakon o finansijskom poslovanju (Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH, broj 5/01 i 19/07) i navedeni zakoni nisu usklađeni sa entitetским zakonima, što opet vodi ka različitom postupanju banaka kada su u pitanju nalozi prinudne naplate.

Iskustva iz okruženja

Zemlje u okruženju nemaju ovaj problem.

Prijedlog mogućeg rješenja

Prijedlog je da se izvrši usklađivanje pravne regulative iz oblasti platnog prometa (domaćeg i inostranog) u Brčko Distriktu, u skladu sa zakonskom regulativom u entitetima (koja je prilično usklađena), čime bi se izjednačila regulativa u cijeloj BiH. Time bi se privredni subjekti doveli u ravnopravan položaj u oblasti platnog prometa, bez obzira gdje su registrovali svoje poslovanje, a i izvršenje naloga prinudne naplate bi se vršio na jedinstven način, u skladu sa Zakonom o UPP-u.

Donijeti Zakon o unutrašnjem platnom prometu BD BiH.

Korisnost za zajednicu

Poslovni subjekti koji su registrovani u Distriktu Brčko osporavaju obavezu banaka o prijavljivanju njihovih podataka u APIF i FIA-u, jer takvog propisa, za razliku od entiteta, nema u DB. Ovim se mogu izbjegći blokade računa i nastavljanje poslovanja mimo zakonskih odredbi u entitetima.

7.2. IZMJENA ZAKONA O UPP NA NAČIN DA SE POSLOVI PRINUDNE NAPLATE MOGU OBAVLJATI U DRUGIM INSTITUCIJAMA (FIA/APIF I SL.)

Aktuelno pitanje

Usvajanje zakonskih prepostavki za mogućnost obavljanja poslova prinudne naplate sa računa klijenata banke u korist njihovih povjerilaca od strane javnih institucija (FIA/APIF, CBBiH i sl).

Primjeri iz prakse – stanje u BiH

U Zakonu o bankama među poslovima koje banka obavlja provođenje prinudne naplate uopće nije predviđeno.

Iskustva iz okruženja

Prinudne naplate se u okruženju rade ili pri nacionalnim/centralnim bankama ili javnim institucijama (ne u komercijalnim bankama).

Prijedlog mogućeg rješenja

Usvajanje zakonskih prepostavki za mogućnost obavljanja poslova prinudne naplate od strane javnih institucija, a ne komercijalnih banaka. Bankama bi trebalo ostaviti na izbor žele li obavljati ove poslove samostalno ili ih povjeriti javnim institucijama, ali bez tretiranja ovih poslova kao eksternalizaciju.

Korisnost za društvenu zajednicu

Korisnost je višestruka.

7.3. OBAVEZA PLAĆANJA JAVNIH PRIHODA ISKLJUČIVO PREKO GLAVNIH RAČUNA

Aktuelno pitanje

Plaćanje javnih prihoda treba biti na istim pravnim normama na cijeloj teritoriji BiH.

Primjeri iz prakse – stanje u BiH

U praksi se pokazala problematičnom zakonska odredba prema kojoj i sve uplate javnih prihoda (koje nisu prinudne), također, moraju biti vršene preko glavnog računa. Iz primjene ovakve zakonske odredbe u poslovanju učesnika u platnom prometu, proizilaze višestruke i dalekosežne negativne posljedice na poslovanje, ne samo određenog broja banaka, nego i poslovnih subjekata koji posluju preko banaka, najprije zbog činjenice da ovakva interpretacija i primjena Zakona je protivna: 1) temeljnim pravima koja su garantovana Protokolom 1. uz Europsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda (pravo na neometano korištenje imovine); 2) Ustavu BiH (zaštita privatnog vlasništva i unapređenje tržišne privrede). Neopravdanim ograničavanjem uplata javnih prihoda preko glavnog računa ometa se poslovni subjekt da raspolaže svojom imovinom; 3) protivna obvezi primjene drugih odredaba ZoUPP- člana 17. i 22. Zakona proizilazi da su banke u obavezi primiti i izvršiti uredno popunjene naloge za koje postoji pokriće na računu- potencijalna odgovornost banaka za štetu; 4) Zakonom omogućen monopol/ kršenje zakona o konkurencijskom vijeću, Ustava, itd.; 5) Otvoren rizik tužbenih zahtjeva za štetu prema BIH/FBIH zbog kršenja međunarodnih ugovora kojima se osiguravaju adekvatni uvjeti za poslovanje, uključivo Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju EU preuzetih obveza. Sporni stav i interpretacije uvjetovale su i rješenja u Zakonu o doprinosima, kojim je uvjetovana uplata javnih prihoda/poreza i doprinosa, isključivo sa glavnog računa- uz sve naprijed pobrojane rizike i probleme.

Iskustva iz okruženja

FBiH je jedinstvena sa ovim vidom rješenja-ograničenja /interpretacije, i ZoUPP i ZoD.

Prijedlog mogućeg rješenja

Harmonizacija propisa sa propisom u RS, i ispunjenje prave svrhe uvođenja Glavnog računa- unapređenje prinudne naplate.

Korisnost za zajednicu

Ovakav način rada nije praktičan niti za klijente, a ni za banke. Uspostavljanje boljeg poslovnog ambijenta.

8

USPOSTAVA REGISTRA STVARNIH VLASNIKA

8

USPOSTAVA REGISTRA STVARNIH VLASNIKA

Aktuelno pitanje

Kao jedan od međunarodnih standarda u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, i u Bosni i Hercegovini postoji obaveza, određivanja i utvrđivanja identiteta beneficiranog / stvarnog vlasnika, koja je propisana članom 16. Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti („Službeni glasnik BiH“, br. 47/14 i 46/16). Navedenim članom propisano je da se utvrđivanja identiteta stvarnog/beneficijarnog vlasnika klijenta vrši uvidom u originale i ovjerenu dokumentaciju iz sudskega registra ili drugog javnog registra, kao i direktnim uvidom u sudske ili druge javne registre. U slučaju nemogućnosti utvrđivanja identiteta stvarnog/beneficijarnog vlasnika, članom 8. Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, propisana je obaveza za banke ili druge obveznike da odbiju poslovni odnos ili obavljanje transakcije, kao i izvještavanja Finansijsko obavještajnog odjela o sumnjivoj transakciji.

Evidentan je nedostatak u dijelu dostupnosti vjerodostojnog javnog registra za utvrđivanja stvarnog/beneficiranog vlasnika kod udruženja i fondacija, koje se registriraju kod nadležnih ministarstava pravde na nivou BiH, entiteta, kantona/županija i BD, koji bi se otklonio uspostavljanjem na nivou BIH jedinstvenog „Registra udruženja i fondacija“, a u kojem bi se pored ostalih vodili podaci o ovlaštenim licima za zastupanje i članovima organa upravljanja, kao i o osnivačima istih.

Primjer iz prakse – stanje u BiH

Trenutna praksa u Bosni i Hercegovini je da se za verifikaciju stvarnog / beneficijarnog vlasnika, pored uvida u originalnu i ovjerenu

dokumentaciju iz sudskog registra ili drugog javnog registra kao što su “Registar vrijednosnih papira FBiH” i “Centralni registar hartija od vrijednosti RS”, mogu koristiti sljedeći javno dostupni registri:

- **“Registar poslovnih subjekata BiH”**
[http://bizreg.pravosudje.ba/pls/apex/
f?p=183:20:3151897932074563](http://bizreg.pravosudje.ba/pls/apex/f?p=183:20:3151897932074563)
- **“APIF- Registar poslovnih subjekata Republike Srpske”**
[http://www.apif.net/index.php/registri/2014-05-12-12-15-31.
html](http://www.apif.net/index.php/registri/2014-05-12-12-15-31.html)
- **“Registar vrijednosnih papira FBIH”**
<http://www.rvp.ba/Section2/SubSection1/Default.aspx>
- **“Centralni registar hartija od vrijednosti ad RS”**
<http://www.crhovrs.org/>
- **„Registra udruženja i fondacija“**
[http://www.mpr.gov.ba/organizacija_nadleznosti/uprava/
registracije/udruzenja/default.aspx?id=2647&langTag=bs-BA](http://www.mpr.gov.ba/organizacija_nadleznosti/uprava/registracije/udruzenja/default.aspx?id=2647&langTag=bs-BA)

Ono što je manjkavosti ovih pet prethodno navedenih registara, jeste da se „on-line“ uvidi u niti jedan od istih ne može koristiti kao vjerodostojan, zato što isti nisu ažurni, podaci nisu unificirani, a kao osnovni nedostatak je taj, da obveznik ne može isprintati izvod niti preuzeti podatak koji će moći koristiti kao vjerodostojnu ispravu, kojom će potvrditi da je na valjan način obavio identifikaciju klijenta.

Iskustva iz okruženja

U skladu sa 4. EU direktivom, članice EU su bile u obavezi da uspostave državne/nacionalne Registre beneficijarnih / stvarnih vlasnika, što je uradila i Republika Hrvatska usvajanjem Pravilnika o Registru stvarnih vlasnika (Narodne novine, broj 53/19), kojim je uspostavila Registar stvarnih vlasnika kao elektronsku bazu i kojima je svim pravnim licima definisala rokove obaveze upisa podataka o stvarnom vlasniku u Registar stvarnih vlasnika. Slična iskustva su u svim zemljama EU.

Prijedlog mogućeg rješenja

Neka od mogućih rešenja su uspostava Registra stvarnih vlasnika na nivou Bosne i Hercegovina koji bi bio u Centralnoj banci BiH, a koji bi imao interakciju / razmjenu podataka sa JRR. Alternativa može biti da se Registar stvarnih vlasnika upostavi na nivou entiteta i vodi kod Agencije za posredničke, informatičke i finansijske usluge – APIF i Finansijsko-informatička agencija FIA. Navedeni Registar bi se punio podacima koje bi dostavljali sami subjekti, a obveznici kao i institucije bi imali pristup istom. Međutim to bi iziskivalo određene operativne poteškoće u svakodnevnoj praksi.

Korisnost za društvenu zajednicu

Podiže se stepen usklađenosti BiH sa međunarodnim standardima na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, jača kredibilitet BiH u međunaronom okvirima, stvara pravnu sigurnost kod obveznika i privrednih subjekata, povećava transparentnost i mogućnost kontrole od strane organa za provođenje zakona.

9

PRILOZI Popis svih banaka i UBBiH sa osnovnim karakteristikama

Sanela Pašić
predsjednik Uprave

Naziv banke

Addiko Bank d.d. Sarajevo

Adresa

Trg solidarnosti 12, 71 000 Sarajevo

Telefon

+387 33 755 730

Faks

-

Web

www.addiko-fbih.ba

Email

info.fbih@addiko.com

Uprava banke

Sanela Pašić, predsjednik Uprave
Belma Sekavić-Bandić, član Uprave
Selma Omić, član Uprave

Nadzorni odbor banke

Hans Lotter, predsjednik Nadzornog odbora
Biljana Rabitsch, član
Razvan Munteanu, član
Damir Karamehmedović, član
Meliha Povlakić, član

31.12.2018.

30.06.2019.

Broj zaposlenih

393

381

Broj filijala

38

38

Osnovni bilansni podaci u 000 KM

Ukupna aktiva

892.276

951.877

Ukupni depoziti

654.352

709.094

Ukupni krediti

590.692

617.816

Ukupan kapital

204.223

211.590

Addiko Bank

Mario Ivanković
predsjednik Uprave

Naziv banke

Addiko Bank a.d. Banja Luka

Adresa

Aleja Svetog Save br. 13, 78 000 Banja Luka

Telefon

+387 51 336 510

Faks

+387 51 336 518

Web

www.addiko-rs.ba

Email

info.rs.ba@addiko.com

Uprava banke

Mario Ivanković, predsjednik Uprave
Boštan Pečenko, član Uprave
Žaklina Dimitrijević, član Uprave

Nadzorni odbor banke

Hans Lotter, predsjednik Nadzornog odbora
Biljana Rabitsch, član
Razvan Munteanu, član
Damir Karamehmedović, član
Meliha Povlakić, član

31.12.2018.

30.06.2019.

Broj zaposlenih

372

384

Broj filijala

33

34

Osnovni bilansni podaci u 000 KM

Ukupna aktiva

797.227

799.605

Ukupni depoziti

569.607

567.974

Ukupni krediti

587.456

610.686

Ukupan kapital

154.461

158.786

Samir Mustafić
predsjednik Uprave

Naziv banke

Asa Banka d.d. Sarajevo

Adresa

Trg međunarodnog prijateljstva 25, 71000 Sarajevo

Telefon

+387 33 586 870

Faks

+387 33 586 880

Web

www.asabanka.ba

Email

info@asabanka.ba

Uprava banke

Samir Mustafić, predsjednik Uprave

Edina Vuk, član Uprave

Davor Tomić, član Uprave

Eldin Hadžiselimović, predsjednik Nadzornog odbora

Samir Redžepović, član

Sead Aganspahić, član

Ibrahim Fazlić, član

Arif Brkić, član

Nadzorni odbor banke

31.12.2018.

30.06.2019.

Broj zaposlenih

216

215

Broj filijala

20

20

Osnovni bilansni podaci u 000 KM

Ukupna aktiva

496.159

495.586

Ukupni depoziti

424.840

416.771

Ukupni krediti

345.360

357.751

Ukupan kapital

62.298

64.583

Amer Bukvić
predsjednik Uprave

	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	
Naziv banke		
Adresa	Trg djece Sarajeva bb, 71000 Sarajevo	
Telefon	+387 33 275 198	
Faks	+387 33 203 122	
Web	www.bbi.ba	
Email	info@bbi.ba	
Uprava banke	Amer Bukvić , predsjednik Uprave Emir Čehajić , član Uprave Emina Šišić , član Uprave	
Nadzorni odbor banke	Abdul Aziz Ahmed Al Mheiri , predsjednik Nadzornog odbora Abdulla Al Shehhi , zamjenik predsjednika Nadzornog odbora Muhammed Umair Husain , član Sharol Razar , član Kamil Gokhan Bozkurt , član	
	31.12.2018.	30.06.2019.
Broj zaposlenih	429	447
Broj filijala	34	35
Osnovni bilansni podaci u 000 KM		
Ukupna aktiva	1.001.085	1.152.600
Ukupni depoziti	735.640	875.216
Ukupni krediti	703.054	749.946
Ukupan kapital	144.327	149.078

 INTESA SANPAOLO BANKA
Bosna i Hercegovina

Almir Krkalić
predsjednik Uprave

Naziv banke

Intesa Sanpaolo Banka d.d. Bosna i Hercegovina

Adresa

Obala Kulina bana 9A, 71 000 Sarajevo

Telefon

+387 33 497 555

Faks

+378 33 497 572

Web

www.intesasanpaolobanka.ba

Email

info@intesasanpaolobanka.ba

Uprava banke

Almir Krkalić, predsjednik Uprave

Amir Termiz, član Uprave

Edin Izmirlija, član Uprave

Alessio Cioni, predsjednik Nadzornog odbora

Ivan Krolo, član

Gianluca Tiani, član

Andrea Fazzolari, član

Miroslav Halužan, član

Alden Bajgorić, član

Massimo Lanza, član

Nadzorni odbor banke

31.12.2018.

30.06.2019.

Broj zaposlenih

562

564

Broj filijala

5

5

Osnovni bilansni podaci u 000 KM

Ukupna aktiva

2.071.313

2.214.250

Ukupni depoziti

1.550.514

1.683.994

Ukupni krediti

1.463.897

1.566.046

Ukupan kapital

275.620

295.686

Snežana Vujnić
direktor banke

Naziv banke	Investicijono-razvojna banka Republike Srpske	
Adresa	Vidovdanska br. 2, 78 000 Banja Luka	
Telefon	+387 51 334 700	
Faks	+387 51 334 709	
Web	www.irbrs.org	
Email	info@irbrs.org	
Uprava banke	Snežana Vujnić, direktor banke Ivan Vidović, izvršni direktor Dragana Tučić, izvršni direktor	
Nadzorni odbor banke	Nada Mirjanić Gluvić, predsjednik Nadzornog odbora Nebojša Lukić, član Ilija J. Džombić, član Mirjana Ostojić, član Miloš Vukosavljević, član	
	31.12.2018.	30.06.2019.
Broj zaposlenih	114	111
Broj filijala	-	-
Osnovni bilansni podaci u 000 KM		
Ukupna aktiva	2.164.919	2.057.955
Ukupni depoziti	-	-
Ukupni krediti	708.127	722.088
Ukupan kapital	1.918.280	1.900.435

Hasan Porčić
predsjednik Uprave

Naziv banke

Komercijalno-Investicciona banka d.d.

Adresa

Velika Kladuša, Tone Hrovata bb

Telefon

+387 37 771 253

Faks

+387 37 772 416

Web

www.kib-banka.com.ba

Email

kibbanka@bih.net.ba

Uprava banke

Porčić Hasan, predsjednik Uprave
Hodalović Almir, član Uprave
Murgić Mersima, član Uprave

Nadzorni odbor banke

Hadžalić Eveldin, predsjednik Nadzornog odbora
Miljković Elvedin, član
Jušić Besima, član
Zulić Šaban, član
Dizdarević Haris, član

31.12.2018.

30.06.2019.

Broj zaposlenih

77

76

Broj filijala

4

4

Osnovni bilansni podaci u 000 KM

Ukupna aktiva

109.300

104.659

Ukupni depoziti

74.260

68.887

Ukupni krediti

55.607

55.431

Ukupan kapital

25.798

28.306

dr Boško Mekinjić
predsjednik Uprave

Naziv banke

Komercijalna banka a.d. Banja Luka

Adresa

Jevrejska 69, 78 000 Banja Luka

Telefon

+387 51 244 700

Faks

+387 51 244 710

Web

www.kombank-bl.com

Email

office@kombank-bl.com

Uprava banke

dr Boško Mekinjić, predsjednik Uprave
mr Dragana Vujičić Stefanović, član Uprave
Siniša Smiljanić, član Uprave

Nadzorni odbor banke

Vladimir Medan, predsjednik Nadzornog odbora
Miroslav Perić, član
Una Sikimić, član
Dejan Mikerević, član
Veselin Kotur, član

31.12.2018.

30.06.2019.

Broj zaposlenih

159 159

Broj filijala

19 19

Osnovni bilansni podaci u 000 KM

Ukupna aktiva

460.111 472.114

Ukupni depoziti

364.038 365.279

Ukupni krediti

280.986 293.872

Ukupan kapital

65.162 66.259

Bojan Luburić
predsjednik Uprave

	MF banka a.d. Banja Luka	
Naziv banke		
Adresa	Aleja Svetog Save 61, 78 000 Banja Luka	
Telefon	+387 51 240 300	
Faks	+387 51 232 091	
Web	www.mfbanka.com	
Email	office@mfbanka.com	
Uprava banke	Bojan Luburić, predsjednik Uprave Sandra Lonco, član Uprave Dragan Đurić, član Uprave	
Nadzorni odbor banke	Aleksandar Kremenović, predsjednik Nadzornog odbora Mladen Bosnić, član Srećko Bogunović, član Dželila Hadžović, član Frieder Wohrmann, član	
	31.12.2018.	30.06.2019.
Broj zaposlenih	210	212
Broj filijala	23	23
Osnovni bilansni podaci u 000 KM		
Ukupna aktiva	404.242	458.851
Ukupni depoziti	315.564	354.968
Ukupni krediti	302.042	328.119
Ukupan kapital	55.606	60.180

Ružica Janković
predsjednik Uprave

Naziv banke	Naša banka a.d. Bijeljina	
Adresa	Karađorđeva 1, Bijeljina, 76300 Bijeljina	
Telefon	+387 55 232 300	
Faks	+387 55 232 301	
Web	www.nasa-banka.com	
Email	office@nasa-banka.com	
Uprava banke	Ružica Janković , predsjednik Uprave Petar Lazić , član Uprave Aleksandar Blagojević , član Uprave	
Nadzorni odbor banke	Rodoljub Golubović , predsjednik Nadzornog odbora Vladislav Vojinović , član Vanja Čosović , član Nenad Zlatanović , član Anka Bulatović , član	
	31.12.2018.	30.06.2019.
Broj zaposlenih	189	188
Broj filijala	6	6
Osnovni bilansni podaci u 000 KM		
Ukupna aktiva	179.728	185.387
Ukupni depoziti	140.293	147.236
Ukupni krediti	107.933	102.695
Ukupan kapital	18.226	18.551

Radovan Bajić
predsjednik Uprave

Naziv banke

NLB Banka a.d. Banja Luka

Adresa

Milana Tepića 4, 78 000 Banja Luka

Telefon

0800 50 510
+387 51 248 588

Faks

+387 51 221 623

Web

www.nlb-rs.ba

Email

helpdesk@nlb-rs.ba

Uprava banke

Radovan Bajić, predsjednik Uprave
Marjana Usenik, član Uprave
Dragan Injac, član Uprave

Nadzorni odbor banke

Blaž Brodnjak, predsjednik Nadzornog odbora
Boštan Kovač, zamjenik predsjednika Nadzornog odbora
Ayda Šebić, član
Dragan Kovačević, član
Igor Zalar, član

31.12.2018.

30.06.2019.

Broj zaposlenih

476   478

Broj filijala

10   8

Osnovni bilansni podaci u 000 KM

Ukupna aktiva

1.417.958   1.495.158

Ukupni depoziti

1.129.511   1.180.805

Ukupni krediti

753.689   767.359

Ukupan kapital

172.914   155.538

Lidija Žigić
predsjednik Uprave

Naziv banke	NLB Banka d.d., Sarajevo	
Adresa	Džidžikovac 1, 71000 Sarajevo	
Telefon	+387 33 720 349	
Faks	+387 35 302 806	
Web	www.nlb.ba	
Email	info@nlb.ba	
Uprava banke	Lidija Žigić, predsjednik Uprave Denis Hasanić, član Uprave Jure Peljhan, član Uprave	
Nadzorni odbor banke	Blaž Brodnjak, predsjednik Nadzornog odbora Boštan Kovač, zamjenik predsjednika Nadzornog odbora Igor Zalar, član Ayda Šebić, član Dragan Kovačević, član	
	31.12.2018.	30.06.2019.
Broj zaposlenih	455	446
Broj filijala	9	8
Osnovni bilansni podaci u 000 KM		
Ukupna aktiva	1.155.624	1.196.123
Ukupni depoziti	940.562	967.200
Ukupni krediti	768.372	822.719
Ukupan kapital	149.969	144.781

mr Srđan Kondić
predsjednik Uprave

Naziv banke

Nova banka AD Banja Luka

Adresa

Kralja Alfonsa XIII 37A , 78 000 Banja Luka

Telefon

+387 51 333 300

Faks

+387 51 217 256

Web

www.novabanka.com

Email

office@novabanka.com

Uprava banke

Mr Srđan Kondić, predsjednik Uprave
Igor Jovičić, zamjenik predsjednika Uprave
Jasna Zrilić, član Uprave/izvršni direktor

Nadzorni odbor banke

Goran Radanović, predsjednik Nadzornog odbora
Ljupko Miletić, zamjenik predsjednika Nadzornog odbora
Prof. dr Branko Kršmanović, nezavisni član
Avram Milenković, nezavisni član
Miroslav Lazarević, član

31.12.2018.

30.06.2019.

Broj zaposlenih

703   704

Broj filijala

12   12

Osnovni bilansni podaci u 000 KM

Ukupna aktiva

1.952.016   2.033.082

Ukupni depoziti

1.520.333   1.564.656

Ukupni krediti

1.299.474   1.344.468

Ukupan kapital

154.612   161.770

PRIVREDNA
BANKA
SARAJEVO

Hamid Pršeš
predsjednik Uprave

Naziv banke

Privredna banka Sarajevo d.d. Sarajevo

Adresa

Obala Kulina bana br. 18, 71 000 Sarajevo

Telefon

+387 33 258 521

Faks

+378 33 278 550

Web

www.pbs.ba

Email

info@pbs.ba

Uprava banke

Pršeš Hamid, predsjednik Uprave
Jusičić-Musa Bedina, član Uprave
Kreštalica Edin, član Uprave
Džabija Kemal, član Uprave

Nadzorni odbor banke

Šunje Aziz, predsjednik Nadzornog odbora
Abdić Ademir, član
Badnjević Almir, član
Rajić Zdravko, član
Siner Mehmet, član

31.12.2018.

30.06.2019.

Broj zaposlenih

163

161

Broj filijala

6

6

Osnovni bilansni podaci u 000 KM

Ukupna aktiva

484.340

499.878

Ukupni depoziti

385.771

399.326

Ukupni krediti

275.688

299.872

Ukupan kapital

54.270

55.339

ProCredit Bank

Edin Hrnjica
predsjednik Uprave

Naziv banke

ProCredit Bank d.d.

Adresa

Franca Lehara bb, 71000 Sarajevo

Telefon

+387 33 250 950

Faks

+387 33 250 971

Web

www.procreditbank.ba

Email

info@procreditbank.ba

Uprava banke

Edin Hrnjica, predsjednik Uprave
Amir Salkanović, član Uprave
Vladimir Rajić, član Uprave
Amel Agić, član Uprave

Nadzorni odbor banke

Gian Marco Felice, predsjednik Nadzornog odbora
Igor Anić, član
Natia Tkhilaishvili, član
Aida Soko, član
Wolfgang Bertelsmeier, član

31.12.2018.

30.06.2019.

Broj zaposlenih

147   136

Broj filijala

6   6

Osnovni bilansni podaci u 000 KM

Ukupna aktiva

500.527   519.289

Ukupni depoziti

251.299   245.703

Ukupni krediti

379.047   393.376

Ukupan kapital

50.664   50.114

**Raiffeisen
BANK**

Karlheinz Dobnigg
predsjednik Uprave

Naziv banke

Raiffeisen BANK d.d. Bosna i Hercegovina

Adresa

Zmaja od Bosne bb, 71 000 Sarajevo

Telefon

+387 33 755 010

Faks

+387 33 213 851

Web

www.raiffeisenbank.ba

Email

info.rbbh@raiffeisengroup.ba

Uprava banke

Karlheinz Dobnigg, predsjednik Uprave
Mirna Hasanbegović, član Uprave
Maida Zahirović Salom, član Uprave
Heribert Fernau, član Uprave
Ante Odak, član Uprave

Nadzorni odbor banke

Peter Jacenko, predsjednik Nadzornog odbora
Sabine Zucker, zamjenik predsjednika Nadzornog odbora

Johannes Kellner, član
Elisabeth Geyer-Schall, član
Markus Kirchmair, član
Zinka Grbo, član
Jasmina Selimović, član

31.12.2018.

30.06.2019.

Broj zaposlenih

1.389

1.401

Broj filijala

99

100

Osnovni bilansni podaci u 000 KM

Ukupna aktiva

4.414.419

4.689.834

Ukupni depoziti

3.599.676

3.793.258

Ukupni krediti

2.608.323

2.710.341

Ukupan kapital

251.640

251.640

RAZVOJNA BANKA
Federacije Bosne i Hercegovine

Salko Selman
predsjednik Uprave

Naziv banke	Razvojna banka Federacije Bosne i Hercegovine	
Adresa	Igmanška 1, 71000 Sarajevo	
Telefon	+387 33 724 900	
Faks	+387 33 611 232	
Web	www.rfbbih.ba	
Email	info@rbfbih.ba	
Uprava banke	Salko Selman , predsjednik Uprave mr.sc. Marijan Oršolić , dopredsjednik Uprave Dalibor Milinković , član Uprave Senija Bubić , član Uprave dr.sc. Mersija Slipčević , član Uprave	
Nadzorni odbor banke	dr.sc. Igor Živko , predsjednik Nadzornog odbora dr.sc. Božo Vukoja , član Zvonko Landeka , član Asim Omanić , član Amir Avdić , član dr.sc. Edin Bandić , član	
	31.12.2018.	30.06.2019.
Broj zaposlenih	115	112
Broj filijala	6	6
Osnovni bilansni podaci u 000 KM		
Ukupna aktiva	325.892	304.277
Ukupni depoziti	142.116	118.723
Ukupni krediti	235.917	226.218
Ukupan kapital	168.912	169.012

Aleksandar Kesić
predsjednik Uprave

	„Sberbank“ a.d. Banja Luka	
Naziv banke		Jevrejska 71, 78 000 Banja Luka
Adresa		+387 51 241 100
Telefon		+387 51 213 391
Faks		
Web		www.sberbankbl.ba
Email		info@sberbankbl.ba
Uprava banke		Aleksandar Kesić, predsjednik Uprave Sandro Mihajlović, član Uprave Slobodan Zrilić, član Uprave
Nadzorni odbor banke		Alexander Witte, predsjednik Nadzornog odbora Petar Grujić, član Ilka Willius, član Stevan Dimitrijević, član Stephan Franz Dertning, član
	31.12.2018.	
Broj zaposlenih	413	422
Broj filijala	28	28
Osnovni bilansni podaci u 000 KM		
Ukupna aktiva	879.208	918.026
Ukupni depoziti	685.147	712.562
Ukupni krediti	623.367	624.157
Ukupan kapital	125.88	130.423

SBERBANK

Jasmin Spahić
predsjednik Uprave

Naziv banke	Sberbank BH d.d. Sarajevo	
Adresa	Fra Andela Zvizdovića 1, 71 000 Sarajevo	
Telefon	+387 33 294 700	
Faks	+387 33 295 603	
Web	www.sberbank.ba	
Email	info@sberbank.ba	
Uprava banke	Jasmin Spahić , predsjednik Uprave Enver Lemeš , član Uprave Jasmina Dobrača , član Uprave	
Nadzorni odbor banke	Arndt Nikolai Röchling , predsjednik Nadzornog odbora Aleksei Mikhailov , zamjenik predsjednika Nadzornog odbora Ermin Nuhić , član Elvir Čizmić , član Wolfgang Errath , član Rainer Schamberger , član Cosette Kuhs , član	
		31.12.2018.
Broj zaposlenih	440	
Broj filijala	32	
		30.06.2019.
Ukupna aktiva	1.437.085	
Ukupni depoziti	1.204.780	
Ukupni krediti	995.047	
Ukupan kapital	174.350	
Ukupna aktiva	1.471.576	
Ukupni depoziti	1.231.095	
Ukupni krediti	1.049.340	
Ukupan kapital	177.504	

Sanel Kusturica
predsjednik Uprave

Naziv banke	Sparkasse Bank dd BiH	
Adresa	Zmaja od Bosne 7, 71 000 Sarajevo	
Telefon	+387 33 280 300	
Faks	+387 33 280 230	
Web	www.sparkasse.ba	
Email	Info@sparkasse.ba	
Uprava banke	Sanel Kusturica, predsjednik Uprave Nedim Alihidžić, član Uprave Amir Softić, član Uprave	
Nadzorni odbor banke	Gerhard Maier, predsjednik Nadzornog odbora Renate Ferlitz, član Maximilian Clary und Aldringen, član Ismeta Čardaković, član Željko Šain, član	
	31.12.2018.	30.06.2019.
Broj zaposlenih	522	527
Broj filijala	9/40	9/40
Osnovni bilansni podaci u 000 KM		
Ukupna aktiva	1.466.857	1.560.462
Ukupni depoziti	1.187.703	1.260.326
Ukupni krediti	1.042.599	1.087.712
Ukupan kapital	197.431	212.332

Gordan Pehar
predsjednik Uprave

	UniCredit Bank a.d. Banja Luka	
Naziv banke		Marije Bursać 7, 78 000 Banja Luka
Adresa		+387 51 243 201
Telefon		+387 51 212 830
Faks		www.unicreditbank-bl.ba
Web		recitename@unicreditgroup.ba
Email		Gordan Pehar, predsjednik Uprave Siniša Adžić, član Uprave Nevena Nikšić, član Uprave Sladan Stanić, član Uprave Tsvetelin Petyov Minchev, član Uprave
Uprava banke		Pasquale Giamboi, predsjednik Nadzornog odbora Laura-Kristina Orlić, zamjenik predsjednika Nadzornog odbora Daniel Svoboda, član Zoran Vasiljević, član Perica Rajčević, član
Nadzorni odbor banke		31.12.2018. 30.06.2019.
Broj zaposlenih	441	443
Broj filijala	31 filijala i 5 agencija	36 filijala
Osnovni bilansni podaci u 000 KM		
Ukupna aktiva	1 664 372	1 571 050
Ukupni depoziti	1 330 780	1 231 572
Ukupni krediti	1 007 467	1 028 753
Ukupan kapital	218 675	226 094

Dalibor Ćubela
predsjednik Uprave

Naziv banke	UniCredit Bank d.d.	
Adresa	Kardinala Stepinca bb, 88 000 Mostar	
Telefon	+387 36 312 112	
Faks	+387 36 356 227	
Web	www.unicredit.ba	
Email	info@unicreditgroup.ba	
Uprava banke	Dalibor Ćubela, predsjednik Uprave Slaven Rukavina, član Uprave Igor Bilandžija, član Uprave Amina Mahmutović, članica Uprave Matteo Consalvi, član Uprave	
Nadzorni odbor banke	Miljenko Živaljić, predsjednik Nadzornog odbora Claudio Cesario, zamjenik predsjednika Nadzornog odbora Nikolaus Maximilian Linarić, član Eugen Pač Karega, član Helmut Franz Haller, član Danimir Gulin, neovisan član Dražena Gašpar, neovisan član	
	31.12.2018.	30.06.2019.
Broj zaposlenih	1.250	1.248
Broj filijala	75	75
Osnovni bilansni podaci u 000 KM		
Ukupna aktiva	5.970.379	6.160.187
Ukupni depoziti	4.959.922	5.070.618
Ukupni krediti	3.904.729	3.968.703
Ukupan kapital	796.087	865.229

Jedina. Odgovorna. Pouzdana.

Vedran Hadžiahmetović
predsjednik Uprave

Naziv banke

Union Banka d.d. Sarajevo

Adresa

Hamdije Kreševljakovića 19, 71 000 Sarajevo

Telefon

+387 33 561 000

Faks

+387 33 219 201

Web

www.unionbank.ba

Email

info@unionbank.ba

Uprava banke

Vedran Hadžiahmetović, predsjednik Uprave
Leon Begić, član Uprave
Edin Mujagić, član Uprave

Nadzorni odbor banke

Maja Letica, predsjednica Nadzornog odbora
Haris Jahić, član
Dražena Pavlović-Tunjić, član
Hadžigrahić Aida, član
Alihodžić Advija, član

31.12.2018.

30.06.2019.

Broj zaposlenih

195

195

Broj filijala

14

14

Osnovni bilansni podaci u 000 KM

Ukupna aktiva

775.490

775.022

Ukupni depoziti

699.804

684.427

Ukupni krediti

210.942

227.908

Ukupan kapital

61.488

61.242

VAKUFSKA BANKA

Denis Čivgin
predsjednik Uprave

Naziv banke	Vakufska Banka d.d. Sarajevo	
Adresa	Maršala Tita 13, 71 000 Sarajevo	
Telefon	+387 33 280 101	
Faks	+387 33 226 381	
Web	www.vakuba.ba	
Email	vakufska@vakuba.ba	
Uprava banke	Denis Čivgin, predsjednik Uprave Emir Bektešević, član Uprave Adnan Bogunić, član Uprave	
Nadzorni odbor banke	Sead Hadžimusić, predsjednik Nadzornog odbora Mustafa Bibić, član Almir Jazvin, član Goran Papić, član Nedžad Polić, član	
	31.12.2018.	30.06.2019.
Broj zaposlenih	172	172
Broj filijala	4/19	4/19
Osnovni bilansni podaci u 000 KM		
Ukupna aktiva	308.336	305.138
Ukupni depoziti	267.403	262.721
Ukupni krediti	209.388	213.837
Ukupan kapital	30.075	30.774

Yusuf Dilaver
predsjednik Uprave

Naziv banke

ZiraatBank BH d.d.

Adresa

Zmaja od Bosne 47C, Sarajevo

Telefon

+387 33 955 015

Faks

+387 33 525 712

Web

www.ziraatbank.ba

Email

informacije@ziraatbank.ba

Uprava banke

Yusuf Dilaver, predsjednik Uprave
Ügur Özügit, član Uprave
Mirela Šuman, član Uprave

Mehmet Cengiz Gögebakan, predsjednik Nadzornog odbora

Tahir Demirkiran, zamjenik predsjednika Nadzornog odbora

Taha Çakmak, član

Yaşar Yılmaz, član

Enes Ališković, član

Nadzorni odbor banke

31.12.2018.

30.06.2019.

Broj zaposlenih

332

313

Broj filijala

32

32

Osnovni bilansni podaci u 000 KM

Ukupna aktiva

1.014.880

989.984

Ukupni depoziti

667.961

637.750

Ukupni krediti

728.077

756.504

Ukupan kapital

171.800

173.045

UBBiH
UDRUŽENJE BANAKA
BOSNE I HERCEGOVINE

Berislav Kutle
direktor

Naziv udruženja

Udruženja banaka Bosne i Hercegovine

Adresa

Fra Andela Zvizdovića 1/10, 71 000 Sarajevo
Aleja Svetog Save 7a, 78000 Banja Luka

Telefon

+387 33 296 501

Faks

+387 33 296 509

Web

www.ubbih.ba

Email

info@ubbih.ba

Direktor

Berislav Kutle

Boško Mekinjić, predsjednik UO
Dalibor Ćubela, potpredsjednik UO
Sanela Pašić, potpredsjednik UO
Karlheinz Dobnigg, član UO
Srđan Kondić, član UO
Edin Hrnjica, član UO
Aleksandar Kesić, član UO

Upravni odbor UBBiH

24

4

Komisija za pravnu regulativu
Komisija za platni promet
komisija za mjerjenje i upravljanje rizicima
Komisija za elektronsko bankarstvo i kartičarstvo

Komisija za internu reviziju

Komisija za fizičku sigurnost

Komisija za sprečavanje pranja novca

Komisija za tržište novca i kapitala

Komisija za računovodstvo i poreze

Komisija za marketing i komunikacije

Komisija za informatičku sigurnost

Povremene komisije UBBiH